

VÁC VÁROS KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

Készítette: Kristóf Krisztina
Bíró György

Vác, 2003. június

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	4
1. A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA	7
1.1. A KÖRNYEZETI ELEMÉK ÁLLAPOTA	7
<i>1.1.1. Levegő</i>	<i>7</i>
<i>1.1.2. Vizek</i>	<i>13</i>
1.1.2.1. Felszíni vizek	13
1.1.2.2. Felszín alatti vizek	16
<i>1.1.3. Föld</i>	<i>18</i>
1.2. A TELEPÜLÉSI ÉS AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÁLLAPOTA	20
<i>1.2.1. Települési környezet</i>	<i>20</i>
<i>1.2.2. Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései</i>	<i>24</i>
<i>1.2.3. Épített környezet</i>	<i>26</i>
1.3. A TERMÉSZET ÁLLAPOTA	29
<i>1.3.1. Élővilág</i>	<i>29</i>
<i>1.3.2. Természetvédelmi területek</i>	<i>30</i>
<i>1.3.3. Tájvédelem</i>	<i>31</i>
1.4. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK	31
<i>1.4.1. Hulladékgazdálkodás</i>	<i>31</i>
<i>1.4.2. Zaj és rezgés</i>	<i>33</i>
<i>1.4.3. A sugárzás</i>	<i>34</i>
<i>1.4.4. Környezetbiztonság</i>	<i>34</i>
2. AZ ELÉRNI KÍVÁNT KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK - CÉLÁLLAPOTOK	35
2.1. A KÖRNYEZETI ELEMÉK VÉDELME	35
<i>2.1.1. Levegőtisztaság-védelem</i>	<i>35</i>
<i>2.1.2. Vízvédelem</i>	<i>39</i>
2.1.2.1. Felszíni vizek	39
2.1.2.2. Felszín alatti vizek	40

2.1.3. Földvédelem	41
2.2. TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME	42
2.2.1. A települési környezet védelme	42
2.2.2. Az emberi egészség védelmének környezeti vonatkozásai	43
2.2.3. Az épített környezet védelme	44
2.3. A TERMÉSZET VÉDELME	44
2.3.1. Természetvédelem	44
2.3.2. Tájvédelem	46
2.4. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK	46
2.4.1. Hulladékgyűjtés	46
2.4.2. Zaj és rezgés elleni védelem	47
2.4.3. Környezetbiztonság	50
3. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZEI	50
3.1. A PROGRAM STRATÉGIAI ALAPELVEI	50
3.2. A TERVEZÉS-SZABÁLYOZÁS-FINANSZÍROZÁS ALAPKÉRDÉSEI	53
3.3. KUTATÁS, MŰSZAKI FEJLESZTÉS	54
3.4. A KÖRNYEZETVÉDELMI INFORMÁCIÓS RENDSZER FEJLESZTÉSE	56
3.5. INTÉZMÉNYI RENDSZER	56
3.6. A LAKOSSÁGI RÉSZVÉTEL ÉS TUDATOSSÁG ERŐSÍTÉSE	56
3.7. NEMZETKÖZI EGYÜTT MŰKÖDÉS	58
3.8. A PROGRAM PÉNZÜGYI IGÉNYEI	58
3.9. KÖRNYEZETI JÖVŐKÉP KIALAKÍTÁSA	59
4. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK KULCSTERÜLETEI	60
5. FELADATTERV A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT JAVÍTÁSA ÉRDEKÉBEN	60
IRODALOMJEGYZÉK	68

BEVEZETŐ

Az 1995. évi LIII. a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény 46.§ (1) bekezdésének b.) pontja a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladataként határozza meg az önálló települési környezetvédelmi program kidolgozását, melyet a Nemzeti Környezetvédelmi Programban foglaltakkal és a település Rendezési tervével összhangban kell elkészíteni.

A Váci Polgármesteri Hivatal 1990 óta minden évben ismertette a Képviselő-testülettel, s egyben a város polgáraival a település környezeti állapotáról, a Hivatal környezetvédelmi tevékenységéről szóló jelentést. 1995-től kezdődően évente elkészült a „ZÖLD KÖNYV”, mely nem csak Vác környezeti állapotát mutatta be, hanem tartalmazta a következő évre szóló környezetvédelmi programot is.

1999-ben - a Városfejlesztési koncepció keretén belül -, a Képviselő-testület elfogadta a Környezetvédelmi koncepciót, és a 2003. évi ciklusprogramban határozott arról, hogy Vác Környezetvédelmi Programja 2003. május 8-i határidővel elkészüljön. (A program szempontjából fontos város infrastruktúrális és a műemlékvédelmi koncepciói elkészítéséről szintén döntött a képviselő testület, de az még nem készült el.)

Vác Város Környezetvédelmi Programja egy olyan beavatkozási tervrendszert jelent, amely a jelen környezeti problémáinak megoldását, illetve a megoldás megkezdését és a jövő problémáinak megelőzését kell, hogy eredményezze.

A Program a következő alapvető fontosságú tartópilléreken nyugszik:

- 1.) **Vác Város Környezetvédelmi Koncepciója**
- 2.) **1995. évi LIII. a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény**
- 3.) **Az Országgyűlés 83/1997. (IX.26.) OGY határozata a Nemzeti Környezetvédelmi Programról**
- 4.) **Nemzetközi környezetpolitikai tervek és programok, melyek közül a legfontosabbak:**
 - Közép-és Kelet-Európai Környezeti Intézkedési Terv
 - az Európai Unió Ötödik Környezetvédelmi Akcióprogramja és
 - az Egyesült Nemzetek Szervezetének keretében elfogadott „Feladatok a XXI. századra,” című dokumentum.

A fenti dokumentumok döntő mértékben meghatározzák a fejlett országok integrációs szervezeteihez történő csatlakozásból - az OECD tagságból, illetve az Európai Unióval való harmonizációból - származó környezetvédelmi kötelezettségeket.

- 5.) **Nemzetközi környezetvédelmi egyezmények, programok**, valamint egyes országokkal kötött (mindenekelőtt a szomszédos államokkal), környezetvédelmet is érintő megállapodásokból adódó **kötelezettségek**; melyek Magyarország sajátos természetföldrajzi adottságaiból következnek.
- 6.) **Megyei (kistérségi) környezetvédelmi program**
- 7.) **Vác Város Önkormányzatának városfejlesztés és környezetvédelem témakörében alkotott rendeletei és határozatai**
- 8.) **Vác Város Képviselő testületének hatályos ciklusprogramja**

A Programnak e pillérei szoros kapcsolatban állnak egymással, és az ezek által meghatározott feladatokat együttesen kell figyelembe venni.

A Program kiindulási alapja a megoldandó környezeti problémák azonosítása. A környezetvédelmi program nem egy-egy állapotot tekint problémának, hanem azt a kérdést teszi fel, hogy miért is jelent gondot az adott környezeti állapotjellemző tényleges, vagy várható alakulása. A problémák feltárásával párhuzamosan meghatározásra kerülnek azok okai is abból a célból, hogy meg lehessen keresni a leghatékonyabb megoldásokat, és hogy a megelőzés elve érvényesíthető legyen.

Vác Város Környezetvédelmi Programjának célja:

A Környezetvédelmi Konceptióval megegyezően az ember és környezete közötti harmonikus kapcsolat kialakítása városunkban, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme, a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása.

A Program továbbá elősegíti:

- a környezet igénybevételeinek, terhelésének és szennyezésének csökkentését, károsodásának megelőzését, a károsodott környezet javítását, helyreállítását;
- városunk lakossága egészségének védelmét, az életminőség környezeti feltételeinek javítását;
- természeti erőforrásaink megőrzését, fenntartását, az azokkal való ésszerű, takarékos és az erőforrások megújulását biztosító gazdálkodást, valamint
- a város lakosságának részvételét a környezet védelmére irányuló tevékenységben, és nem utolsósorban a lakosság környezeti tudatának, szemléletének formálását.

Vác Város Környezetvédelmi Programjának megvalósítása egész városunk ügye, ezért nem lehet csak egyetlen szakterület feladata. A környezetvédelmi feladatok eredményes megoldásának feltétele a célok integrációjának biztosítása az ágazatok és a szakterületek szempontjából.

A Program összeállítói széles körű mérésekre, tanulmányokra, a környezeti állapotra hatást gyakorló gazdasági egységektől kapott információkra, a hatóság, szakemberek, szomszédos önkormányzatok, civil szervezetek és a lakossági véleményekre támaszkodik. Ezek alapján a programban foglaltak megvalósítását a társadalom különböző szereplőivel történő folyamatos együttműködésére, egyetértésére kell alapozni. Ez éppúgy vonatkozik a környezeti hatások elszenvedőire, mint a környezeti állapot alakulásáért felelősökre, az önkormányzatra, a szennyező vállalatokra, az érintett szakemberekre, a civil szervezetekre és a környezetvédelmi mozgalmakra, valamint a lakosságra.

1. A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA

A település általános jellemzése, települési adottságok

Vác középváros, népessége Pest megye összes lakosának 3,22 %-a, Budapesttől 30 km-re északra fekszik, a Duna bal partján. Több táj található itt: a Börzsöny és a Cserhát, a Gödöllői dombság, a pesti síkság és a Szentendrei-sziget síkja, mögötte a Visegrádi-hegység.

A szél többnyire nyugatról, a Visegrádi-szoros felől fúj. Az időnként jelentkező hideg északi szelet a Naszály hegy fogja fel és arra kényszeríti, hogy a magasba emelkedjen és páratartalmát lehullassa. Ezért a Naszály hegy hőmérsékleti választó is a Duna-völgy és a Naszályon túli hegyvidék között, amely nemcsak hűvösebb, de csapadékosabb is, mint Vác környéke. A hegyvidék hatása, mérsékeltén ugyan, de jelentkezik a város középhőmérsékletében, amely évszaktól függően, +9 és -9 °C között van. Az éves csapadékmennyiség: 550-600 mm, a napsütéses órák száma: 1900-2000 óra.

A hegy északi részén a klímaváltozás kontinentális, míg a déli oldalán mediterrán jellegű növénytakaságokat tart fent.

A városban több országos vagy helyi védettséget élvező természetvédelmi terület található. A város déli peremén fekvő liget és a hozzá csatlakozó ártéri erdő és a szigetek a Duna-Ipoly Nemzeti park része.

Az elmúlt évtizedek környezetszennyező ipara mind jelenléte-, mind hatása tekintetében rontott a városképen. A cementgyár porkibocsátása, a fénycső- és alkatrészgyár oldószergőzei és ólomkibocsátása, a textilgyárak festékoldatai és számos egyéb veszélyforrás tette tönkre a zöldterületet, használhatatlanná az ivóvíznyerő kutakat, nehezen elviselhetővé egyes városrészek lakosainak életét. Vác egyike volt a „piszkos tizenkettő” városainak, de elszántan küzdött tisztább jövőjéért. Az 1990-es évek környezeti állapotának rohamos javulása, illetve a várost elkerülő útvonal megépülését követően lehetővé vált a kilépés a piszkos 12 városainak szövetségéből.

Az önkormányzati hivatal keretében környezetvédelmi iroda működik és számos civil szervezet küzd a térség környezeti állapotának javításáért.

1.1. A KÖRNYEZETI ELEMELK ÁLLAPOTA

1.1.1. Levegő

Vác a Duna irányába való nyitottsága és a környező erdősült hegyvidék következtében abban a szerencsés helyzetben van, hogy az uralkodó szél a várost tiszta levegővel öblíti át. A szerencsés adottság ellenére néhány évtizeddel ezelőtt

Magyarország legszennyezettebb városainak körébe, az úgynevezett "piszkos tizenkettőbe" sorolták be.

Az üzemi termelés, a hulladékégetés során kéményen vagy szellőzőn keresztül koncentrált formában a külvilágba kerülő szennyezés terjedését a légköri folyamatok befolyásolják. Az 1960-as években nagy ütemben fejlesztett ipari üzemek egy része a kilencvenes években megszűnt, a fennmaradó üzemek többsége pedig szűkítette termelését, illetve környezetvédelmi beruházásokkal csökkentette szennyezését.

Új ipari egységek is létesültek, de ezek már fejlett, környezetbarát technológiáikkal nem terhelik számottevően a környezetet.

A pontszerű kibocsátás működő technológiai korszerűsítésével eredményesen mérsékelhető. Jó példa erre a Duna Dráva Cement Kft. 1992-ben befejezett környezetvédelmi beruházása, amely évente kétezer tonna, azaz száz családi ház betonszükségletének megfelelő, levegőbe juttatott cementpor megkötését tette lehetővé. Az európai környezetvédelmi követelményeknek megfelelő technológiával termel ma már a Tungsram gyárból átalakult General Electric Hungary, valamint a Váci öntödét felvásárló Kandeláber Rt. is. A technológiai váltások következtében jelentősen csökkent a telephelyek ólom-, por-, kén-dioxid-, valamint káros illóanyag-kibocsátása is.

Míg a kilencvenes évek elején számos nagyüzem környezetvédelmi beruházásokat hajtott végre annak érdekében, hogy megfeleljen a törvény által előírt növekedő elvárásoknak, addig a kisüzemek, kisvállalkozások közül sokan gazdaságilag ellehetetlenültek, voltak akik sikeresen javítottak technológiáikon és vannak akik napjainkban, a telephely engedélyezési eljárás által felállított követelmények miatt jelenleg alakítják át úgy technológiájukat, hogy az megfeleljen a környezeti elvárásoknak.

1993-ban 66 db szennyező telephely, és 347 db szennyező pontforrás volt Vácott. A szennyezések csúcscértékeit 1991-re datálják, az alábbi mutatókkal.

Kibocsátott légszennyező anyagok (1991)	kg/év
Kén-dioxid	196.600
Szén-monoxid	3.355.300
Nitrogén-oxidok	543.100
Szilárd	1.195.100
Ólom	2
Cink	804
Ammónia	940
Toluol	940
Acetátok	50.500
Alkoholok	300
Aceton	23.000
Ecetsav	4.700
Sztirol	100
Diklórmétán	3.024.000
Triklór-etán	698.300
Ciklo-hexán	200
Dietil-amin	550.000

Vác város a 2. sz. főközlekedési út mentén fekvő település. Az egykor a város szélén húzódó tranzit útvonal a város terjeszkedése során egy, a várost keresztező közlekedési és környezetvédelmi problémává vált.

Az évtizedekkel ezelőtt kialakított útvonal környezetének beépítettsége, levegőszennyező és zajterhelő hatása napjainkra szinte elviselhetetlenné tette a városban, különösen a belvárosi részeken élő lakosság életét.

A közúti szakemberek álláspontja szerint a megépített elkerülő szakasz meghozta a hozzá fűzött forgalomcsökkenést Vác belvárosában. A város lakossága és a környezetvédelmi szakemberek nem teljesen osztják ezt a véleményt. Tény, hogy az elkerülő út forgalma egyre növekszik, de ennek a belvárosi forgalom csökkenésében hatása nem egyértelműen érezhető. A főút mentén mért értékek az ólomszennyezés terén még mindig a határérték kétszeresét mutatják.

A városon áthaladó forgalomnak csaknem egyharmadát sikerült átkerülni az új útra. Ez napi szinten 7-8 ezer járművet jelent. A tranzitforgalom jelentős része már az elkerülő szakaszt használja, de még mindig vannak teherautók a városban. A levegő szennyezettségi mérések eredményei már mutatnak kismérvű elmozdulást, ami bizalomra ad okot.

Vácott nem hanyagolható el azonban a belváros, illetve a komp forgalmából eredő levegőszennyezés sem, amelynek csökkentését a belváros forgalmi rendjének ésszerű változtatásával, átalakításával, a komp kitelepítésével, vagy a Duna-híd megépítésével lehetne elérni.

Vác területén a WHO ajánlása alapján 1976 óta végeznek levegő-immissziós méréseket. Kezdetben a vizsgálatok a leginkább jellemző ülepedő por meghatározására irányultak. Az 1985. évtől a mérések 3 mérőponton gáznemű légszennyezők (kén- dioxid és nitrogén- dioxid) folyamatos meghatározásával bővültek. Ezzel egyidőben elkezdődött a szállópor kéthetenkénti 4 órás mintavételezése. Ez utóbbi ólomtartalmának meghatározása 1988. óta történik, illetve 1990-től két éven keresztül ugyanitt aromás és alifás oldószermérés is folyt. Ez a méréssorozat reprezentatív volt.

A jelenleg üzemelő mérőhelyek kijelölése is az Egészségügyi Világszervezet ajánlásainak a figyelembevételével történt, mely alapján a település nagysága szerint három mérőponton, illetve annak többszörösét szükséges telepíteni.

Vácon három mérőpont üzemeltetése lenne szükséges a WHO alapján. Ezen túlmenően további hét helyen került sor ülepedő por mérő helyek létesítésére, tekintettel a Dunai Cement és Mész- és Rt. tevékenységére. Ezek értékelése havonta történik, mely során a mennyiség mellett a klorid-, szulfát-, fluorid- és ólomtartalmát, pH- értékét is meghatározzák.

Három mérőponton (ELMŰ, FORTE, HAGY) gáznemű légszennyezők (kén- dioxid, nitrogén- dioxid) folyamatos meghatározása folyik. Ezen kívül a városban két ponton elhelyezett automata mérőpontok szolgálták – elsősorban – a

közlekedési eredetű légszennyezők mérését (a 2-es számú főút- Kosdi út kereszteződése, Szent István tér).

A 2-es sz. főút és a Kosdi út kereszteződésében elhelyezett rendszer 1992 óta működik a város önkormányzata és az ÁNTSZ Pest Megyei Intézete között létrejött szerződés alapján, és amelyet elsősorban SO₂, NO, NO₂, CO és szálló por meghatározására használtak. A készülék az elmúlt években elhasználódott és így további méréseket nem lehet végezni vele.

A Szent István téren elhelyezett PHARE- mérőkonténer 1993. óta üzemelt, az előbbieken felsorolt anyagokon kívül az ózon mennyiségét is mérte.

A Szent István téri mérőkonténer 2001. év elején áttelepítésre került a Kosdi úti kereszteződés közelébe, ahol már kedvezőtlenebb körülmények között, kevésbé forgalom-centrikus elhelyezéssel üzemel.

Problémát jelent városunknak az a tény, hogy két éve a méréseket az ÁNTSZ-től átvette a Környezetvédelmi Felügyelőség, és az óta megszűnt az addigi rendszeres adatszolgáltatás. Csak a város által rendelt levegőmérések adatai alapján kapunk visszajelzéseket.

A belváros levegőszennyezettségének alakulása a várost elkerülő főközlekedési út megépítése után

1994. és 1999. évek mérési adatait feldolgozva (éves átlagát átlagot képezve) egyértelműen megállapítható, hogy az elkerülő út megépítésével nem oldódott meg a város közlekedésből eredő légszennyezettségi problémája.

Ugyan a **nitrogén-dioxid** 1997. évben az előző két évhez viszonyítva jelentős terhelés-csökkenést mutat, de ez a javulás nem folyamatos, sőt 1999-ben enyhén emelkedett.

A közlekedésből származó egyéb légszennyezők, mint a **nitrogén-oxidok**, **szén-monoxid**, **szállópor** az elkerülő útszakasz átadását követő időszakban még nagyobb koncentrációban fordultak elő, megcáfolva az útra készült hatástanulmány bizakodó jóslatait a forgalom nagymértékű csökkenésére vonatkozóan.

A **szállópor** nemcsak mennyiségi előfordulása, de minőségi összetétele is igen nagy jelentőséggel bír, egészségkárosító hatása miatt.

Legnagyobb egészségkárosító hatással a nehézfémek, azok közül is az ólom és a kadmium bír, mely a szervezetben akkumulálódva növeli az amúgy is kedvezőtlen egészségügyi kockázatot.

Bár 1994-2001. vizsgált időszakáig a szállópor éves átlaga nem haladta meg a határértéket, a 24 órás átlagok között több alkalommal (61 esetben) határérték-túllépést regisztráltak.

A 1994-1999. években **szállópor** tekintetében a határérték feletti minták közel 75 %-ában az egészségügyi határértékhez képest 2-3-szoros koncentráció volt mérhető. Néhány esetben 6-7-szeres mennyiségek is előfordultak.

A **policiklikus aromás szénhidrogének** (PAH) közül legveszélyesebbnek tekintett **benz(a)pyren** - mely vegyület bizonyítottan rákkeltő hatású -, előfordulását vizsgálva megállapítható, hogy a vizsgált minták több mint 50%-ában határérték feletti koncentrációt regisztráltak.

Megengedett határértékkel nem is rendelkezik, kizárólag tervezési értékeket ajánl a vonatkozó jogszabály azzal, hogy mennyiségét a lehető legkisebbre kell leszorítani az egyes technológiák, tevékenységek tervezésekor illetve megvalósításakor.

A szállóporok mennyiségi előfordulásával közel párhuzamosan változik a hozzákapcsolódó/benne található nehézfémek és PAH vegyületek koncentrációja, ezért biztató tény a 2000-2001. évi szállópor koncentrációk csökkenése.

2000-2001. évek környezeti levegőminőségének alakulása, elsősorban a belvárosi közlekedés okozta terhelését elemezve a 2 sz. főút területéről származó adatok alapján

Az alábbi táblázat az egészségügyi határértékeket tartalmazza:

Szennyező anyag	Vesz. fokozat	Védett I. övezet	
		24 órás (µg/ml)	Éves (µg/ml)
Nitrogén-oxidok	II.	150	100
Nitrogén-monoxidok	II.	150	100
Nitrogén-dioxid	II.	85	70
Kén-dioxid	III.	150	70
Szén-monoxid	II.	5000	2000
Szállópor	III.	100	50
Ózon	I.	100	-

Nitrogén-monoxidok és oxidok esetében a napi átlag koncentrációkat tekintve határérték alatti terhelés figyelhető meg (határérték 25-30%-a).

Nitrogén-dioxid esetében egész évben határérték alatti terhelés figyelhető meg, sőt a terhelés mértéke az év nagy részében az egészségügyi határérték 50%-át sem éri el, kizárólag május és október hónapokban tapasztalható határérték közeli terhelés. Az év négy napján fordult elő határérték feletti koncentráció, ezekben az esetekben sem több mint 25%-kal.

A **szén-monoxid** vonatkozásában a napi átlag koncentrációkat tekintve jóval határérték alatti előfordulás figyelhető meg: a nyári hónapokban a határérték 30-35 %-a, a téli hónapokban a határérték 40-45 %-a, néhány napi 50%-a.

A **szállópor** napi átlag koncentrációit vizsgálva, jóval határérték alatti előfordulás figyelhető meg: a tavaszi-nyári hónapokban a határérték 30-40 %-a, a októbertől

decemberig még mindig határérték alatti, de enyhe emelkedő tendencia mutatkozik.

Kén-dioxid esetében a napi átlag koncentrációkat tekintve határérték alatti terhelés figyelhető meg (határérték 20-30%-a), a fűtési és nem fűtési félévek között nincs értékelhető különbség, mely a területen jellemző fűtési módok alapján nem is várható.

Az **ózon** napi átlag koncentrációit vizsgálva, jóval határérték alatti előfordulás figyelhető meg: a tavaszi-nyári hónapokban természetes emelkedés jelentkezik, de még ezekben a hónapokban sem éri el a határérték 50 %-a, a októbertől decemberig még mindig határérték alatti, de enyhe emelkedő tendencia mutatkozik.

A relatív páratartalom, a hőmérséklet, a légnyomás, a szélesebbesség és a szélirány: az egyes komponensek alakulása az évszaknak és a terület domborzati viszonyainak megfelelő.

A következő táblázat a város **üledőpor** terhelését mutatja. Az össz-üledőpor egészségügyi határértéke: 16 g/m²/30 nap.

Mérőhely	2000 május	2001 május	2000 június	2001 június	2000 július	2001 július	2000 aug.	2001 aug.	2000 szept.	2001 szept.
1 (Elmű)	11,7	11,5	16	7,9	2,7	9,4	12,5	13,8	12,7	2,3
2 (Forte)	3,1	4	4,5	4,2	5,1	2	4,5	10,1	6,9	0,7
3 (HAGY)	2,7	3,8	3,2	2,5	2,1	2	4,2	8,8	11,9	0,7
4 (Stáron S. u.)	3	5,5	4,6	2,5	4,4	1,5	3,8	5,3	9,4	9,5
5 (Munkácsy u.)	1,5	5,8	4,3	6,6	5,5	1,5	3	7,1	3,1	1,6
6 (szennyvíztiszt.t)	1	1,8	4	3,5	6,2	1,8	2,7	12,5	6,3	1,3
7 (Egyh.m.hiv.)	1,7	3,1	2,5	2,3	7,4	1,2	1,4	13,3	3,8	0,7
8 (Deákv.vízmű)	6,5	4,5	5,6	4,5	8,4	2,6	6,4	11,3	2,7	1,5
9 (DDC)	16,1	9,1	7	23,3	22,6	3,7	12,9	25,1	9	2
10 (Lovasiskola)	4,2	8,9	4,6	5,1	4,2	1,6	1,8	6	10,5	1,7

Az ipari és közlekedésből eredő légszennyezésen kívül jelentős problémát okoznak az allergén növények, mint pl. a parlagfű (*Ambrosia Elatior*) pollenjének légkörbe kerülése. A parlagfű országosan jelenleg a legelterjedtebb gyomnövény. Az arra allergiás egyéneknél szénanáthát, súlyosabb esetben asztmát okozhat. Városunk ebben az évben kezdett egész várost átfogó kampányt az említett növények irtására.

1.1.2. Vizek

1.1.2.1. Felszíni vizek

Források és karsztjelenségek

A Naszály-hegy karsztja több forrást is kialakított. A források a karsztjelenség szülöttei, melyekhez a karsztvíz gyűjtői által kialakult barlangjáratok és víznyelők tartoznak. A hegyen több mint 40 barlangot tartanak számon, melyek az év túlnyomó részében nedvesek.

A barlangok közül a legjelentősebbek a Násznép és a Víznyelő barlangok. Ahogyan az ország összes, úgy a Naszály barlangjai is országos védeltséget élveznek. A hegy lábánál és a Gyadai réten számos tiszta vizű forrás gyűjti össze a hegyről lezúduló vizeket. Természetvédelmi szempontból legjelentősebb forrás a „Bik-kút”, mely a Gyadai réten bukik a felszínre.

A Ligeti tavat számos forrás táplálja, melyeket legendák öveznek. Kiemelkedők ezek közül a Mária és a Szemvíz-források.

Patakok

A Cigány-patak, a Felső-Gombás és Gombás-patakok gyűjtik össze a térség vizeit. Ezek állapota a patakok felső szakaszán jó minőségű, majd azok a településen haladva egyre szennyezettebbé válnak. Ennek oka egyrészt, hogy ide torkollanak a város csapadécsatornái, melyekbe jócskán vezetnek illegálisan kommunális és ipari szennyvizet is, másrészt előfordul a vízfelület közvetlen szennyezése is.

A patakok vizének, medrének és környezetének állapotjavítására az elmúlt években az önkormányzat illetve a civil szervezetek számos programot indítottak.

- Gombás patak

Vác város közigazgatási területén keresztül folyó Gombás-patakba három csapadécsatorna, valamint a Forte gyár vezette be a csapadék, illetve a tisztított szennyvizet. A bevezető csatornák közül kettő vízminőségét évente kétszer méri a Környezetvédelmi Felügyelőség. A mérések alapján évente változó összegű csatornabírságot vetnek ki az önkormányzatra. A váci székhelyű Göncöl Alapítvány, mely „örökbe fogadta” a Gombás-patakot, időnként a patak teljes hosszában vizsgálja a víz minőségét. A kilencvenes években az adatokból arra a következtetésre jutottak, hogy az egyes kémiai összetevők mennyisége eléri, esetenként túllépi az előírásokban feltüntetett, *tűrhető* határértéket.

A rehabilitációs terv elkészülte után a vízminőség javítását szolgáló mederbe épített terelőművek és bukókat létesítettek, melyek részben ma is láthatóak. A patakkal kapcsolatos munkák során derült fény a szennyezett

patakvízzel és a feltöltésekkel veszélyeztetett ártéri erdő természetvédelmi értékeire, majd feltárására, végül védetté nyilvánítására.

A Pagony Táj-és Kertépítész Iroda - együttműködésben a Göncöl Alapítvánnyal - kidolgozott egy ökológiai fejlesztési koncepciót, melynek előzményei:

A patak környezeti állapota régebben Rádtól a patak dunai torkolatáig mindenhol többszörösen meghaladta az erősen szennyezett víz (V.osztály) határértékét. Az ammóniakoncentráció az alagi tangazdaságnál és a Stadionnál beömlő csapadékcsatorna hatására ugrásszerűen nőtt meg.

A szennyezett vizekre jellemző vezetőképesség és az igen magas összes keménység csökkenő tendenciát mutatott; a Ph- érték változása elenyésző: mindvégig semlegeshez közeli volt.

Az utóbbi években mért komponensek közül a nitrtion koncentrációja emelendő ki, mert már a város feletti mérőponton meghaladja az erősen szennyezett víz határértékét, sőt a torkolathoz közeli pontokon a határértéknél rendszeresen 3-4-szer magasabb az értéke.

A nitrit mennyisége alapján is gyakran a szennyezett kategóriába sorolandó a patak vize, sőt júliustól már állandóan az erősen szennyezett vízre jellemzőek az adatok, azt megelőzően viszont tűrhető, közepes a vízminőség a nitrit tekintetében. Az ammóniumion koncentrációja csak a torkolat-közeli mérőpontokon éri el a tűrhető (közepes) határértéket, egyébként alig mérhető mennyiségben van jelen a patakvízben.

A Ph- érték csak kis mértékben ingadozik. A foszfátion koncentráció gyakorlatilag minden esetben, minden mérőponton sokszorosán meghaladta az erősen szennyezett határértéket.

A patak összes- és a kalciumkeménysége rendkívül magas: előbbi általában 50 németkeménységi fok feletti, utóbbi 30 körül ingadozik.

A Felső-Gombás patak környezeti állapota:

Fő forráság vize nitrátmentes, az ammónium és a nitrit mennyisége nem számottevő, a foszfát-koncentráció azonban magas. A forrásvizet többen fogyasztják. A Göncöl Alapítvány mérési adatai szerint a keménység kivételével egyik komponens esetében sem haladja meg - ivóvíz minőségi szabvány szerint - a „kívánatos” vízminőségi kategória határértékét.

További mérőpontokon a elszivárgó szakaszig jellemző a foszfátkoncentráció nagyon magas értéke, viszont a nitrit- és az ammóniumkoncentráció kismértékben csökken.

A Duna-Dráva Cement Kft. Váci Gyárának hűtővize a száraz patakmeder torkolatánál mérve viszonylag magas hőmérsékletű és nitráttal szennyezett, egyéb

komponensekkel alig terhelt. Ugyanezen hűtővíz vízminősége a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség szakvéleménye szerint megfelel a vonatkozó rendeletben foglaltaknak.

A patakok mentén, a város külterületein vannak természetes vízgyűjtő csatornák, melyek évszázadok alatt a löszbe vágva alakultak ki. Ezek feladata az időszakos esőzések vizének gyűjtése és szállítása. Az utóbbi években sajnos több esetben ezeket szeméttel töltötték fel.

A Duna és az ártér

A város területének összes vízgyűjtője a Dunába torkollik. A Duna város menti szakasza 9,4 km hosszú. A folyam vízminősége az elmúlt években javult. Ennek köszönhetően döntött úgy az ÁNTSZ, hogy fürdésre alkalmas a kisváci szakaszon, ahol azonban egyéb okok miatt fürdésre kijelölt hely nincs. A Duna medrének szélessége a Váci-Dunaágon kb. 380 m. Mélység tekintetében változó méretekkel találkozhatunk, a sodorvonalban legkisebb víz idején 3-6 m között van a vízmélység, míg a legnagyobb árvízszint átlag 8-9 m-rel magasabb ennél. A legnagyobb mélységek 15-20 m körül lehetnek, ami lehetővé teszi a hajózást a Szentendrei-Dunaágon. A vízszint esése ezen a szakaszon kb. 7-10 cm/km.

A folyamszabályozás miatt a váci szakaszra is építettek sarkantyúkat, melyek mögött a part feltöltődik, elmocsarasodik. A feltöltődő part mentén galériaerdők húzódnak, melyek sokszor benyúlnak a már-már szárazföldre töltődött szigetekhez. Az ártéri területek egy része 1997-től a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozik, kisebbik része helyi védettséget élvez. A Gombás patak torkolatánál kialakult lápos, eutrophizálódott területet a természetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek természetes élőhelyek bemutató területévé alakították. Az Ártéri tanösvényen többszáz méteres vízre épített sétányon figyelhető meg a mocsári élővilág. A kikötők (hajókikötő, kompikötő, cement- és kavicskikötő) a Duna szennyezésének potenciális forrásai. Előfordul a rakodott anyaggal, vagy a gépek hajtóanyagával való szennyezés.

A Duna vízminősége a váci szakaszon a KGI Környezetvédelmi Intézete által készített vizsgálat alapján oxigénháztartás tekintetében II. osztályú tápanyagháztartás tekintetében III., mikrobiológia tekintetében IV., mikro-szennyezők tekintetében III. és egyéb jellemzők tekintetében II. osztályú.

A 3/1984. (II.7.) OVH rendelkezés 1. sz. mellékletének besorolása szerint a Duna ezen a szakaszon a II./2. vízminőség-védelmi területéhez tartozik.

A település tavai

Túlnyomó részüket elhagyott bányatavak alkotják. Leginkább tájba illő a Ligeti-tó, mely feltehetően kezdetben agyaggödörként szolgált és a Buki-tó, mely a Duna lerekesztésével jött létre.

A tavak mindegyikén horgászat folyik, mely rontja azok vízminőségét. A tavak mindegyike eutrofizálódik, melynek oka a kis mennyiségű víz-hozzáfolyás, a nagy mennyiségű haltelepítés és azok etetése illetve a közeli hétvégi házak szennyvízkezelésének problémái.

A déli területek kavicsbányáinak rekultivációs tervei is a horgásztavak kialakítását célozzák, mivel ez a legkevésbé munka- és beruházás-igényes, valamint a tó majdani bérbeadása haszonnal kecsegtet.

A Naszály-hegy csúcsa és a Szarvas-hegy közti nyeregben található a Vaditató-tó, mely a térségben az egyetlen ilyen természetes képződmény. (Szárak időszakokban kiszárad.)

A Ligeti-tó jellegénél fogva - összefüggő egységes vízterű, meredek partú kistó típusú - mesterséges állóvíz, fenekét borító kék algák felszakadt telepei által képződött úszó lepel maradványokkal.

Vízminőségének szempontjából a legnagyobb gondot a forrásvizek kiemelkedően magas nitrát-tartalma okozza, ami ugyan a mocsár területén elenyésző szintre csökken, de a tóban a szennyezett III. osztályú minősítést is meghaladja. Funkciói: víztárolás, mikroklimatikus hatás, talajvízszint-szabályozás. A Ligeti-tó tájrehabilitációja lehetőséget ad az ökológiai egyensúly megvalósítására. Ez a tájrehabilitációs terv már elfogadásra került, kivitelezése anyagi forrás híján várat magára.

A Buki tó vízminősége a hétvégi házak szennyvízkezelésének hiánya miatt folyamatosan romlik.

1.1.2.2. Felszín alatti vizek

A felszín alatti vizek tekintetében említésre méltó a város alatt lévő artézi vízkészlet, mely hosszú évek óta táplálja a strandfürdő, illetve az uszoda medencéit. A víz, mely 28 fokos hőmérsékletű vízhozamát tekintve csökkenő teljesítményt mutat. A medencék feltöltése, ha nem vegyítik csapvízzel 4-5 napot, vesz igénybe. Az elmúlt években kutatásokat végeztek az artézi víz nyerésének bővítése iránt, de a kellő finanszírozás hiányában a kutatások abbamaradtak. Az artézi víz nyerésének bővítési lehetősége a város turisztikai, idegenforgalmi lehetőségeit javítaná.

A Duna menti kavicspadozat nagyon jó víztározó réteg. A pleisztocén kavicssteraszban a vízszint a Duna vízjárásának függvényében változik. A vízállásváltozás nagysága és a Dunától való távolsága között fordított arányosság áll fenn. A talajvízszint-változás a Dunától való távolság arányában késleltetéssel következik be.

A város vízellátását az északi és déli szakasznál parti szűrésű kutak telepítésével biztosították. Az északi és a verőcei vízbázis átlagosan 22.000 m³/nap mennyiségű vizet szolgáltat. A déli vízbázis az 1980-as években toxikus szennyezés érte, melyet nagyrészt a Chinoin gyár váci telephelyén elszikkasztott

veszélyes hulladékok okozták. A vízbázist, a szennyezést követő napokban lezárták és azóta csak ipari víz nyelésére alkalmazzák. A vízellátás hiányzó mennyiségét a Szentendrei-szigetről biztosítják ma is, melynek mennyisége átlagosan 3.470 m³/nap.

További vízbázisok:

vízbázis	vízadó réteg	víz típus	kapacitás (m ³ /nap)	vízminőség
Buki sziget (12 db csőkút)	6-12 m közötti pleisztocén	parti szűrés	6.000	A kitermelt víz Fe-, Mn-, ammóniatartalma miatt kezelésre szorul.
Vác D-i vízbázis és FORTE vízmű (11 db csőkút 3 db ferde-mederkút 1 db csápos kút)	4-11 m közötti pleisztocén	parti szűrés	17.000	1980-ban bekövetkezett szennyezés következtében nem ivóvíz-minőségű.

A déli területek kútjainak vizét folyamatosan ellenőrzik, melynek lassú tisztulása figyelhető meg, melynek elsődleges oka, a Duna vízének szívó hatása, mely az évek során kiöblíti a talaj toxicitását. A mérések alapján azonban a part iszapja jelenleg is enyhe toxicitást mutat, a közeljövőben nem tervezik a partszűrésű kutak rehabilitációját.

A már említett víztározó réteg a Naszály hegy előterében és a város külterületein a területekre való kiköltözés és a kutak létesítése miatt kimerülő félben van, a vízzel való ellátás száraz időben meglehetősen korlátozott.

A Naszály-hegy környezetében működő agyag és kőbányák nemcsak a felszíni, hanem a felszín alatti vizekre is kedvezőtlen hatással van.

A város területén egy artézi kút működik, mely a helyi uszoda, strand vízszükségletei egy részének kielégítését végzi. A 28 fokos víz mennyiségi paraméterei az évek során csökkenő tendenciát mutatnak, az igény viszont az egyre dráguló városi víz miatt egyre nagyobb. Az elmúlt évek kutatásai azt bizonyítják, hogy a víznyelés lehetőségének bővítésére nincs lehetőség.

1.1.3. Föld

A különböző tájegységek találkozásának következménye a város és környékének változatos geológiai környezete.

A település északi határában álló, 652 m magas Naszály fő tömege a földtörténeti középkorban létrejött u.n. dachsteini-mészkő és dolomit, amelyre újkori, nummulinás mészkő és homokkő települt. A hegy lábánál, Kosd közelében a mészkőben agyag- és barnaszénrétegek találhatók. A dachstein-mészkő és a város felőli hegyoldal meszes anyaga, a márga a cementgyártás alapanyagai. A városhoz közelebbi dombok anyaga szélhordta lösz, délen pedig a pesti síkságra jellemző homoktalaj kezdődik.

A Duna üledékeinek elterjedése messze, a folyótól távolra benyúlik. Vác területén a folyóvízi üledékek öt különböző szintje található meg, három, jellegében különböző egységet alkotva:

- az idősebb felső-pleisztocén kavicsteraszh Váctól É-ra (Székhegy, Sánc-hegy, Téglaházi-dűlő, Hermány, DDCM területe), nagyrészt lösszel (akár 20-30 m vastag) és patakhordalékkal borítva.
- a fiatalabb felső-pleisztocén kavicsteraszh a város alatt és attól délre (belterület, Lágys, Forrás-dűlő, Homokok, Zselér-dűlő, Csatamező, Derecske) terül el, nagyobb részt a felső-pleisztocénban és óholocénban áthalmazott homokkal borítva. A területet kettévágja a Gombás-patak völgye és az általa felhalmozott patakhordalékkal borított terület.
- a Duna különböző korú holocén folyóvízi üledékei építik fel a szigeteket, a kisváci partot és kiterjedtebben a Liget, a Tímár-rét és a vízműutak területét.

Az utóbbi tíz évben határérték feletti talajszennyezésre derült fény a Henkel, a Chinoin és a Tungsram gyár területén. A HAGY és a STRABAG telephelyein és a téglaházpusztai akkumulátortemető területén a súlyos szennyezettség miatt talajcserét kellett végrehajtani. Napjainkban olyan tevékenységet, amely veszélyeztetheti a talajt, környezetvédelmi hatásvizsgálat alapján és a szigorú talajvédelmi előírásokat betartva lehet engedélyezni, illetve végezni.

A talajszennyezés más módja a talajvíz szennyezése. A mélyebb rétegeket közvetlenül veszélyeztető ipari tevékenységből származó szennyezések közül a legsúlyosabb a Chinoin gyár oldószerégetése és -szikkasztása volt az 1980-as években. Az eset következtében évtizedekre fogyasztásra alkalmatlanná vált a Vác Déli Vízmű vízbázisa.

A termőtalaj mennyiségi és minőségi védelme is környezetvédelmi feladat.

Az urbanizáció hatására egyre több terület kerül kivonásra a művelésből építés, közlekedés és bányaművelés miatt. A termőtalaj védelme, így a zöldfelületek fejlesztési lehetőségének biztosítása érdekében Vác város önkormányzata arra törekszik, hogy a zöldmezős beruházások helyett a ma már sok helyen alig működő iparterületekre irányítsa a korszerűsítésükre, modernizálásukra képes befektetőket. A földterületek beépítésénél nagy figyelmet kell szentelni a termőréteg letermelésének, megőrzésének és újrahasznosításának, az okszerű termőtalaj-gazdálkodásnak.

A talajképződés és talajpusztulás természetes módon sem mindenütt és mindig egyensúlyi folyamat, gyakran nagyobb a veszteség, mint a haszon. Vác közigazgatási területének csaknem harmada, mintegy 2000 hektárnyi területet tesz ki a talajpusztulásra, erózióra hajlamos, meredek területek aránya. Erózióérzékeny területek elsősorban a Naszály-hegy oldalában találhatók, de előfordulnak a hegyláb előtti löszdombokon, tereplépcsőkön is. A legmeredekebb területeken ma már felhagytak a gazdálkodással, amelynek következtében megkezdődött spontán erdősülésük, illetve talajvédő erdősítésük. Erózióérzékeny területeken jelenleg 530 hektárt borító erdőfelület található.

Vác város önkormányzata a közelmúltban elfogadott erdőfejlesztési program szerint a jövőben további 134 hektár talajvédelmi erdő telepítését indítványozza, telepítésüket részben önerőből tervezi megvalósítani.

A parlagon hagyott termőföld is okozhat környezetvédelmi problémákat. A jobb minőségű talajokon a gyomnövények terjedésének megakadályozása, a sekély termőrétegű területeken pedig a talaj fedettségének biztosítása jelent megoldásra váró feladatot. A tulajdonosok a termőföldek gondozási kötelezettségének szigorú ellenőrzésével készíthetők az ugar ápolására, kaszálásra vagy legeltetésre. Nyár végén, kora ősszel allergiát kiváltó parlagfű irtásáról az önkormányzat az egyéb területeken rendszeresen gondot fordít, akciókat szervez.

A szerves hulladékok komposztálásával tudatosan "visszapótolhatjuk" a talajképző folyamatokból elvont növényi anyagokat. Ehhez azonban a hulladék válogatott gyűjtésére és a komposztálható anyagok kezelésére van szükség. A város célkitűzései között szerepel a zöldfelületeken keletkező, valamint a kommunális szerves hulladékot is befogadó komposzttelep létesítése, és a lakossági zöldhulladék gyűjtésének megszervezése. Az egykori szeméttelp rekultivációja a területére tervezett komposzttelep létesítésével is megoldható.

A város által üzemeltetett és felhagyott kommunális hulladéklerakó telepeket, miután megteltek felhagyták azokat. Ezek a területek nem lettek rehabilitálva, szakszerűen felhagyva, ezért a területek ma is illegális szeméttlerakókként működnek, a talaj szennyezettsége, és veszélyeztetettsége egyre nő. Ezen területek eklatáns példája a Derecske dűlői volt szeméttelp, vagy a Duna-parti felhagyott építési törmelék lerakó telep, melyeken végzett

vizsgálatok nemcsak a kommunális, hanem a veszélyes hulladékok jelenlétét is kimutatták.

1.2. A TELEPÜLÉSI ÉS AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÁLLAPOTA

1.2.1. Települési környezet

Ivóvízellátás

Az ivóvíz-vezeték hossza Vácott: 147,3 km. A szintkülönbségek miatt a város magasabb területein vízátemelőt kell alkalmazni. A város vízellátása a Naszály-hegy térségében és a Derecske-dűlőben, valamint a külterületeken csak részben megoldott. A 17 külterületen élő személy számára az önkormányzat heti 3 alkalommal szállítja az ivóvizet (Kútvölgy, Látóhegy, Pincevölgy).

A város vízellátását a Dunamenti Regionális Vízművek dunamenti kútjai a verőcei vízbázisról biztosítják, emellett a fővárostól is történik vízátvétel. A víz nem védett vízrétegből származik, emiatt folyamatosan fertőtleníteni kell. A DMRV és az ÁNTSZ városi intézete rendszeresen laboratóriumi vizsgálatokkal ellenőrzi a víz minőségét.

Csapadékvíz elvezetése

A város zárt csapadékcatorna-hálózata 57 km. A csapadékcatornára a városban számos magánszemély és ipari egység kötött rá, mivel nem volt más lehetőség a víz elvezetésére. Ennek köszönhetően a csapadékcatornák mindegyike szennyvizet is szállít.

A csapadékcatornák a patakba, illetve a Dunába ömlő vize szennyezettebb a megengedett határértékeknél, ezért az önkormányzat évenként milliós nagyságrendű csatornabírságot fizet. Ennek oka egyrészt, hogy a város egyes területein még mindig nem sikerült a múlt hagyatékaként jelenlévő szennyvíz és csapadékvíz elvezetését szétválasztani, másrészt még mindig számos ipari egység eresztí illegálisan szennyvizét a csapadékcatornába. A szennyezők felkutatására program készült, melynek alapján évről évre újabb területeket térképez fel a város.

A csapadékcatornák eddigi legjelentősebb szennyezését a Produkem Kft által elkövetett veszélyes anyagok csapadékcatornába, majd onnan a Gombás patakba juttatása volt. Leggyakrabban a volt Senior gyár utódüzemeként működtetett textilfestő engedi a bizonyítottan színes vizét a csatornába, melynek kivizsgálása az illetékes felügyelőség késlekedése miatt hónapok óta folyamatban van.

A város csapadékcatorna-hálózata 8 helyen torkollik a Dunába, illetve a Gombás-patakba. A vízügyi hatóságok ezeket a kivezetéseket időszakosan mérik, melynek 1993 és 1997-es vizsgálatát a következő táblázatban tüntettük fel:

csatorna jele	CS 1		CS 2		CS 3		CS 5		CS 10		CS 14		CS 15		Deák	vári
mérés ideje	93	97	93	97	93	97	93	97	93	97	93	97	93	97	93	97
dikromátos O fogy. 200E(75)	15	202,5	6,5	137,5	279	213	155	213,8	40	143,8	67,5	201,3	200	40	32,5	17,5
szerves oldósz. ex.20E (5)	0,2	10,3	4,1	14,7	23,4	22,5	8,3	22,5	4,4	11,4	3,2	17,5	19,2	2,3	4,4	2,2
összes oldott anyag (1000)	330	1210	840	970	1080	870	1660	870	790	430	450	760	1000	650	510	640
ásványi oldott anyag (1000)	140	730	480	670	600	690	780	690	710	290	230	500	630	530	240	610
össz. lebegő anyag (100)	40	20	130	40	30	20	40	20	100	130	450	1140	160	290	10	85
ásványi lebegő anyag (100)	20	10	100	10	20	10	30	10	720	60	30	50	20	10	10	60
ammónia, amm. ion 10E(5)	8,55	24,8	140	20,1	28,5	40,9	5,9	4	2,1	28	4,9	21,3	23,2	3,6	2,1	-
nitrát (5)	6,4	72,4	61,2	14,3	0,7	1	56,8	1	51,2	0,5	4,3	0,5	0,5	63,8	22,8	40
Ph (6.5 alatt 9 felett)	7,3	8	7,4	7,8	8,1	7,9	7,6	7,9	7,6	8,1	7,5	8,2	7,4	7,7	8,2	8,6
ANA detergens 3E(2)	1	10,7	1,6	5,3	8,7	7,9	0,4	7,9	0,6	4	1	5,6	5,4	2	0,5	0,7
össz. foszfor (2)	5,9	16,7	4,9	12,8	14,4	16	2	16	0,7	4,8	1,6	6	6,1	0,9	0,8	-

Szennyvíz elvezetése és tisztítása

A város lakóingatlanainak 81,7%-a van rákapcsolva a közüzemi csatornahálózatra, melynek hossza 79,1 km. /1999-es adatok/

A *kommunális szennyvíz* közvetlenül a szennyvízcsatornába, majd a városi szennyvíztisztító műbe kerül. Az *ipari szennyvíz* (a hatóságok által ellenőrzött és a kiadott befogadói nyilatkozat alapján), ahol szükséges, ott előtisztítás után köthető rá a városi szennyvízcsatornára.

A szennyvíztisztító rendszert a Duna-Menti Regionális Vízművek Rt. Üzemelteti, az ivóvízellátáshoz hasonlóan, nemcsak Vác, hanem a környék szennyvizét is tisztítja. Kapacitása 18.000 m³/nap. A tisztítás több lépcsős, fizikai és biológiai tisztítási fázisok követik egymást. A szennyvíziszapot a csörögi kommunális hulladék lerakóban tárolják, a tisztított vizet pedig a Duna sodorvonalába engedik.

A város elfogadta a 8 évre szóló közműfejlesztési tervet, mely megoldaná a szennyvíz és a csapadékvíz kezelését, de forráshiány miatt a program megvalósítása jelentős késésben van. Az EU-s csatlakozás, illetve a kistérségi összefogás lehetőséget ad a csapadék és a szennyvízcsatornák fejlesztésére. Mivel Vác rendelkezik a környékben szennyvíztisztítási lehetőségekkel ezért a kistérségi közműfejlesztés terén vezető szerepre számíthat.

Lakossági környezeti tudat- és szemléletformálás

Vác lakosainak környezetvédelmi aktivitásának kezdete a Chinoin telephely toxikus vízszennyezésével kezdődött. Ekkor döbrent rá a város lakossága, hogy mindennapi létét is veszélyeztethetik környezetvédelmi problémák.

A lakosok környezetvédelmi aktivitása legjobban talán a közlekedésből származó környezeti terhelés elleni harcban érzékelhető. A 2/A elnevezésű út megépítését szolgálkozó képeslapakció keretében több mint 10 000 képeslapot küldtek el az illetékes hatóságoknak és minisztériumoknak, mire elindult a várva várt elkerülő út építése.

A Ligetben helyet kereső benzinkút létesítése ellen tiltakozók, a város lakosainak mintegy egynegyede nevét is adta tiltakozásához, ékes bizonyítéka a váci polgárok környezettudatosságának, valamint fellépésük hatékonyságának.

Az elmúlt években az előbbiek mellett a Tesco áruház vásártéri tervei, a református templom Rózsakertbe való tervezése, a Munkácsi parkba tervezett garázssor és a Duna-parti lakópark tervei váltottak ki a lakosokból olyan ellenérzetet, mely a tervezőket is más utakra terelte.

Jelenleg a Cementgyár alternatív tüzelőanyag használatának tervei kerültek a lakosok figyelmének középpontjába. A probléma megoldásának érdekében a lakosságot is bevonva ad hoc bizottság alakult a probléma kivizsgálására.

A hivatal környezettudatos nevelés érdekében, a felnőtteknek és a gyerekeknek egyaránt programot dolgozott ki, melyet évente újabb és időszerűbb elemekkel egészít ki. Ennek kapcsán indult el az „Ültess Fát az Elmúlás Ellen lakossági növénytelepítő mozgalom, vagy a közlekedésből származó környezetterhelés csökkentését szolgáló az önkormányzat által koordinált „zöldfal-biofal” program. Az idei év kiemelt programrészei a város tisztítását (Adj egy napot a Ligetnek, stb.) és a szelektív illetve a veszélyes hulladékok gyűjtését (Lakossági veszélyes hulladékgyűjtés, Elemgyűjtés stb.) elősegítő programok.

Nagy népszerűségnek örvendenek a fiataloknak tervezett programok, melyben nemcsak a helyi, hanem a régió oktatási intézményeinek diákjait is szeretettel várják.

Az idei év környezetvédelmi tudatformálási program bemutatásával szemléltethető a feladat sokszínűsége. A programokat a környezet és természetvédelmi iroda koordinálja a környezetvédelmi civilszervezetek és oktatási intézmények bevonásával.

Időpont	Rendezvény	Helye	Rendező
Március 22. Szombat	"Adj egy napot a Ligetnek" Lakossági és iskolás program	Váci Liget. Duna-part és Ártér	Környezetvédelmi Alapítvány. Környezetvédelmi Egyesület
Március 29 Szombat 9-13 óráig	Veszélyes hulladékok lakossági gyűjtése és ingyenes átvétele	Március 15. tér - Kőlcsey F. utcai ABC mögött- Deákvári főtér parkolója.	Vác Város Önkormányzata OTTO Magyarország Környezetvédelmi Kft
Április 11. Péntek	"Gyakorló város" program hajókirándulás	Bp. (Vigadó elől)- Vác (Hajóállomás) – Bp. (Vigadó)	Vác Város Önkormányzata. Szent István Egyetem
Április 24. Csütörtök 7-22 óráig	"Tour de Vác" A Dunakanyar általános iskoláinak kerékpáros környezetvédelmi versenye	A város 10 különböző pontján és a Március 15. téren	Vác város Önkormányzata s Környezetvédelmi Alapítvány
Április 25. Péntek 8-15 óráig	Föld Napja kommunikációs verseny és diákpolgármester választás	Városháza Március 15. tér	Vác Város Önkormányzata Környezetvédelmi Alapítvány
Április 27 vasárnap. 16 órától	Föld Napi Kiállítás Nagy Csecsaba Fotóművész természetfotóiból	Duna pArt Galéria Vác Liszt Ferenc Sétány 3.	Környezetvédelméért Alapítvány és a Duna pArt Galéria
Május 3. Szombat 9-17 óráig	Föld Napi kukatúra a Naszályba. Közös ebéd a kilátótorony mellett, ásvány-gyűjtés. Találkozó a buszpályaudvaron.	Naszály hegyi kilátó, Nasznép Barlang, Vaditató Tó, Kőbánya	Környezetvédelmi Alapítvány.
Május 12-16.	Gyakorló Város Egyetemi Gyakorlat	Természetvédelmi területeken.	Vác Város Önkormányzata
Május 14. Csütörtök 16 óra	"Gyakorló Város" Kiállítás	Madách Imre Művelődési Ház emeleti galéria	Vác Város Önkormányzata
Május 19. Medd17 ³⁰ -tól	"Egészségtábor" kiállítás megnyitója (környezetvédelmi, drog prevenció és közlekedésbiztonsági témakörökben)	Madách Imre Művelődési Központ Aulájában.	Környezetvédelmi Alapítvány
Május 25. Vasárnap 8-19 óráig	Triatlon Vác (rövid és sprint távok) Diákolimpia és Olimpiai Ötpróba	Vác, Szentháromság tér (strand - úszás), Vác – Rád – Penc - Csővár útvonalon (kerékpározás), Kerékpár úton (futás)	Vác Város Önkormányzata Környezetvédelmi Alapítvány,
Május 29- június 1.	"Egészségtábor" Környezetvédelmi, drog prevenció tábor	Balatongyöröki Ifjúsági Tábor	Vác Város Önkormányzata Környezetvédelmi Alapítvány,
Június 5. Csütörtök 9 órától	Iskolák közti használatiem gyűjtő verseny eredményének kihirdetése, díjátadás	Városháza nagyterme	Vác Város Önkormányzata OTTO Magyarország Környezetvédelmi Kft
Június 8. Vasárnap 8-15-óráig	"Fut a Vác" Futóverseny óba (2 és 6 km-es távokkal a belvárosban)	Vác, Szerűskert (A Váci Madách Imre Gimnázium előtt)	Vác Város Önkormányzata Környezetvédelmi Alapítvány és a Trend

Időpont	Rendezvény	Helye	Rendező
Július 25-27. minden nap 9-18 óráig.	Váci Világi Vigalom Környezetvédelmi játszoház	Duna-parton a zenepavilon előtt, a szobor mellett.	Környezetvédelmi Alapítvány és Környezetvédelmi Egyesület
Augusztus 21-28.	Középiskolás Környezetvédelmi Tábor "zöldtábor"	Őrségi nemzeti Park. Őriszentpéter	Vác Város Önkormányzata Környezetvédelmi Alapítvány,
Szeptember 13. Szombat 9-13 óráig	Szelektív hulladékgyűjtési nap	A város szelektív hulladékgyűjtő pontjai.	Vác Város Önkormányzata OTTO Magyarország Környezetvédelmi Kft
Szeptember 20. Szombat 9-13 óráig	Veszélyes hulladékok lakossági gyűjtése és ingyenes átvétele	Március 15. tér, Kőlcsey F. utcai ABC áruház, Deákvári főtér	Vác Város Önkormányzata OTTO Magyarország Környezetvédelmi Kft
Október 4. Szombat 9 órától	„Ültess Fát az Elmúlás ellen” Lakossági növénytelepítés	Ültetésre kijelölt területek.	Vác Város Önkormányzata
November 29. Szombat 19 órától	Remete Bál	MTESZ Nagyterem	Váci Környezetvédelmi Egyesület
December 7. Vasárnap 8-17 óráig	Ovodás Sportnap "Mikulásfutás" (5 és 11 km-es távok) és Mikulás Buli	Szerűskert Madách Imre Gimnázium előtt, és a Városi Sportsarnokban	Vác Város Önkormányzata Környezetvédelmi Alapítvány és a Trend Média Bt.

Az elmúlt években az alábbi civil szervezetek segítették a város környezetvédelmi tevékenységét:

- Göncöl Szövetség és tagszervezetei
- Váci Környezetvédelmi Egyesület
- Városvédők és Városszépítők Váci Egyesülete
- Vác Város Környezetvédelméért Alapítvány
- Egészséges ifjúságért alapítvány

1.2.2. Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései

Vác lakosságának egészségi állapota jellemzésére a népesedési (demográfiai) mutatók, a halálozási (mortalitás) és megbetegedési (morbidity) adatok együttes értékelése szolgál.

Vác lakossága 1999-ben 34.951 fő volt, ebből férfi: 16.415 fő, nő: 18.536 fő.

A 35-44 éves korúak létszáma a városban alacsonyabb, mint az azt megelőző és követő korosztályok létszáma. Ezzel szemben országosan ez a korosztály népesebb.

1999-ben a város lakosságából 476-an haltak meg, ez 14,2 haláleset 1000 lakosra.

A városban legtöbbször a **szív- és érrendszeri megbetegedésekben** haltak meg (44%). A második helyen a **daganatos megbetegedések** szerepeltek (25%), ezen belül a férfiaknál a legtöbbször tüdődaganatban, majd prosztatában, valamint vastagbél-daganatban haltak meg. A nők esetében kiemelkedően magas volt a méh- és a tüdődaganat miatti halálozás, majd a vastagbél daganatok szerepeltek.

A statisztika szerint a harmadik helyre a **légzőszervi megbetegedések** kerültek (8%). Bár általában a halál- és morbiditási statisztikák elkészítésénél az alkohol eredetű májbetegségeket az emésztőszervi megbetegedések közé sorolják, azonban az adatok elemzése során az esetek nagy száma miatt külön szerepel. Így a negyedik helyen az **alkoholos eredetű májbetegségek** szerepelnek halál- és morbiditási statisztikákban (7%). Az ötödik helyre kerültek az **erőszak miatti halálozások** (5%) (gyilkosság, öngyilkosság, baleset). A következő helyen az **emésztőszervi megbetegedések** miatt halálozás áll, mely közel 2 % volt.

Az esetek fennmaradó részében **egyéb okok** játszottak szerepet a halálozásban (9%).

Összegezve elmondható, hogy a váci lakosság halálozási statisztikái nem térnek el lényegesen az országos adatoktól.

A közlekedés szennyező hatásáról általában

A mesterséges eredetű levegőszennyeződés legnagyobb részét az ipar, a közlekedés, a háztartások tüzelése, valamint ezek komplexumai, a városok

okozzák. Néhány évtizeddel ezelőtt a közlekedés szerepe nem volt túl jelentős. Ma a fejlett ipari államokban a közlekedés a legnagyobb szennyező. Különösen a közúti forgalom felelős a városok levegőjének kedvezőtlen alakulásáért. Ennek oka a gépjárművek számának robbanás-szerű növekedése.

A nagyvárosokban a forgalomsűrűség nagyon nagy. A gépjárművek szennyező anyagaikat közvetlenül az emberek tartózkodási zónájában, kis magasságban bocsátják ki. A szennyezett levegő hígulása kismértékű, ezért jelentős mértékben hozzájárul a városok levegőjének szennyezéséhez. Az emissziót befolyásoló tényezők:

- a járműkategória: személy-, vagy teherautó, busz, kétütemű, négyütemű motor, benzinmotor, vagy dízelmotor
- a jármű gyártási éve
- a jármű állapota
- a forgalmi helyzet: indulás, hideg vagy meleg üzem, állandó megállás és indulás,
- a vezető személyes tulajdonságai

A gépjárművek szennyezése természetesen függ az autók számától is.

A gépjárművek által kibocsátott szennyező anyagok hatását, a légtérben kialakuló immissziót a transzmisszió is befolyásolja. A beépített területeken a kipufogógázok terjedésére az alábbi tényezők fejtenek ki döntő hatást:

- a gépjárművek mozgása által indukált szélmező, amelyet a sebesség és a gépjármű alakja befolyásol
- a tető feletti szél által keltett örvényáramlás, ez függ a beépítés szerkezetétől, az áramlás irányától és sebességétől.

A szennyező anyagok koncentrációja keresztirányban fújó szél esetén, a szélárnyékos oldalon lényegesen nagyobb, mint a szél felőli oldalon.

A járművek által kibocsátott szennyező anyagok nagy része a tökéletlen égés következménye. A kipufogógázok tartalma:

- el nem égett szénhidrogének (paraffinok, olefinek, aromások)
- részben oxidálódott szénhidrogének (aldehidek, ketonok, CO)
- termikus krakkolódási termékek (korom, többgyűrűs aromás szénhidrogének= PAH)
- egyéb melléktermékek (NO_x a levegő nitrogénjéből, ólom, és SO₂ az adalékból és az üzemanyag szennyezéseiből)

Széles körű vizsgálatok eredményei, és tudományos ismeretek állnak rendelkezésre az egyes szennyező anyagok – köztük a kipufogógázokban levő szennyező anyagok – akut toxikus hatásáról. A szennyezett levegő komplex, krónikus hatása, illetve potenciális rákkeltő tulajdonsága azonban kevésbé ismert. Ugyanaz a szennyezés az egészséges és beteg, illetve a különböző korú emberekre eltérő hatást fejt ki.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) állásfoglalása alapján (Lalonde modell) az egészségi állapotot 43%-ban az életmód, 27%-ban a genetikai tényezők, 19%-ban a környezeti hatások, az egészségügyi ellátás pedig 11%-ban befolyásolja.

1.2.3. Épített környezet

+

Vác és környéke mindenkor alkalmas volt az ember megtelepedésére. A városban és közvetlen környékén is számos régészeti lelőhely van, amelyekből az őskőkorszaktól az időszámításunk utáni első évezred végéig minden korból szép számmal került elő leletanyag.

Vác Magyarország műemlékekben egyik leggazdagabb barokk városa. 72 országos védettség alatt álló műemléképülete van, ezen kívül műemléki védelem alatt áll a fegyháztól a Kőszentes hídig a Duna-part és a Csányi körút közötti terület.

Az épített környezet védelmével bővebben a készülő műemlékvédelmi koncepció fog foglalkozni.

Építészeti-történeti örökségek:

- a **Március 15. tér épületegyüttese**, a város főtere, amely az észak-déli és a kelet-nyugati egykori főközlekedési útvonalak keresztezésénél alakult ki, nem véletlen tehát, hogy a kereskedelmi és a közigazgatási központ itt alakult ki. Egyedülálló háromszögű alakját 1761-ben kapta, amikor a Fehérek temploma előtt álló, nagyon rossz állapotban lévő Szent Mihály templomot lebontották. E téren épültek fel a XVIII. sz. elején a legszebb középületek és polgárházak és itt működött a piac is 1951-ig. A teljes - Március 15. teret körülvevő - történelmi belváros műemléki jelentőségű terület.

* **Az Irgalmas rendi kórház és kápolna** (Március 15. tér 7-9.) műemlék, két barokk épület egybeépítésével jött létre. Az alacsonyabb, a 7. sz. szemináriumnak, a magasabb 9. sz. kórháznak épült. A kórház része egy kápolna is, melyet a huszártorony jelöl.

* **A Városháza** (Március 15. tér 11.) épülete műemlék. Egy 1680-ból származó térkép szerint ezen a helyen török fürdő állt, de az 1718. évi telekkönyv már városházát jelöl. A mai épületet Althann Mihály Frigyes püspök kezdte építtetni 1735-ben, de csak Mária Terézia 1764-es látogatására készült el teljesen. A homlokzaton Justiciának, az igazság istenasszonyának szobra látható, tőle jobbra és balra egy-egy fckvő nőalak a magyar, illetve a Migazzi címet tartja.

* **A Görög templom** műemlék, bejárata a Március 15. tér 19.szám alatt lévő barokk épület udvaráról és a Katona Lajos utca felől egyaránt megközelíthető. A templomot a városban letelepedett délszláv kereskedőcsaládok építtették 1793 és 1795 között. A templom ma időszaki kiállító terem és a mellette lévő ingatlanokkal együtt ad majd otthont az új múzeumnak.

* **A Fehérek temploma és rendház** (Március 15.tér 22.) műemlék, nevét a fehér ruhát viselő domonkos rendi szerzetesek után kapta, akik templomukat 1699-ben kezdték építeni, de a Rákóczi szabadságharc miatt csak 1755-ben kezdhettek hozzá a belső díszítéshez. Az egyhajós templom szerény külsejével harmonikusan illeszkedik a tér hangulatához, belsejének rokokó díszai azonban jóval gazdagabbak. A templom kriptájában bukkantak a régészek az

egyedülálló barokk kori temetkezési leletegyüttesre, melynek kiállítóhelye a Görög templom alatti középkori pincében található. A szomszédos épület eredetileg a dominikánusok kolostora volt.

* **A Kúria** (Március 15. tér 20.) műemlék jellegű. A középkori káptalanház helyén épült barokk házat 1770-ben már szállóként említik. Barokk homlokzatát a múlt század végén eklektikus stílusban építették át, Curia szálló néven működött.

* **A Siketnémák Országos Intézete** (Március 15. tér 6.) műemlék épülete két kis középkori házból áll, amely a török kiűzése után a püspöki palotaként működött. 1741-ben az udvar felé U alakú palotává képezték ki és 1764-ben Mária Terézia családjával itt szállt meg. Miután Migazzi püspök új palotájába költözött, ezt követően az épület kollégiumként működött, később az angol kisasszonyok zárdája nyert benne elhelyezést, majd katonai célokat szolgált. 1802-ben Chazár András itt alapította meg az ország első siketnéma intézetét és azóta is e nemes célt szolgálja.

* **A Nagyréposti Palota** (Március 15. tér 4.) műemlék épülete már az 1700-as években kanonoki ház volt, majd a XVIII. században átépítették. Ebben a házban lakott a mindenkori nagyrépost, a püspök helyettese. A kökeretes kapu felett kovácsoltvas erkély látható, a háromszögű oromzat szobrokkal és vázakkal díszített. Az épületben kapott helyet a Váci Egyházmegyei Gyűjtemény.

* **A Kőkapu** (Köztársaság út 69.sz. épület előtt) a magyar emléanyagban egyedülálló műemlék. A későbarokk-klasszicizáló diadalívet Migazzi püspök építtette Canevale Franciaországban tanult bécsi udvari építész tervei szerint Mária Terézia fogadására az akkori "Püspök-Vác" határában.

* **A Fegyház** (Köztársaság u.64-66.) épületét Migazzi püspök építtette nemesifjak konviktusának és a királynő tiszteletére Theresianum-nak nevezte azt el. 1808-tól a Ludovika akadémia működött benne, börtönként 1855 óta üzemel. Udvarán található a neogótikus, szépen kifestett börtönkapolna.

* **A Hegyes torony** (Liszt Ferenc sétány 12.) a középkori városfal legészakibb saroktornya, lakóépületbe foglalt, hengeres testű, kúpos tetővel fedett építmény.

* **A Piarista templom és rendház** (Szentháromság tér) együttese műemlék. A templom alapjait 1725-ben rakták le és 1745-re készült el, eredeti hagymasisakos tornyát 1886-ban német reneszánsz ízlésben alakították át. A homlokzati erkély feletti falfülkében a rendalapító Kalazanci Szent József szobra áll. A templom különlegessége velencei tükröltára. A templom mellett épült rendház ma a piarista noviciátusnak és gimnáziumnak ad otthont, eredetileg Berkes András nagyrépost házának felhasználásával épült, ennek a háznak díszes kapuját az átépítéskor megtartották.

* **A Szentháromság-oszlop** (Szentháromság tér) műemlék. A egykori halpiacnak helyet adó tér közepén álló szobor hazánk egyik legszebb ilyen építménye, Althann püspök megbízásából 1750-55 között homokkőből készült.

* **A Székesegyház** (Konstantin tér) műemlék épület. Ez a püspöki templom már a negyedik a püspökség megalapítása óta. A katedrális tervezésére Eszterházy püspök Pilgram osztrák építésznek adott megbízást, de az elkészült alapokra a következő püspök, Migazzi a Canevale által megálmodott francia klasszicizáló, későbarokk ízlésű székesegyházat építtette fel. A homlokzat szobrai Bechert József váci mester alkotásai. A főoltárkép Szűz Mária Szent Erzsébetnél tett látogatását, a Visitatio-t, a kupolafreskó pedig a Szentháromság diadalát ábrázolja, mindkettő Maulbertsch alkotása. A reneszánsz bábos szentélykorlátba az egykori székesegyház korlátjának eredeti darabjait is beépítették. A templom alatt, annak teljes hosszában altemplom húzódik, mely három részre osztva püspökök, kanonokok és világiak temetkezési helyéül szolgál.

* **A Szeminárium** (Konstantin tér 1-5.) műemlék jellegű barokk épületét Migazzi püspök 1777-1783 között Meissl József bécsi építész tervei szerint építtette. 1925-26 között Váczy Hübschl Kálmán tervei alapján oldalszárnyakkal és emelettel

bővítették, s az államosítástól 1995-ig a város gimnáziumának adott otthont.

* **Az ún. Papsarok épületei** (Konstantin tér 11.,13.és 15.) műemlék jellegű copf épületek, egyházi célokat szolgálnak.

* **A Kispréposti palota** (Konstantin tér 10.) műemlék épülete ma lakóház. Copf stílusban 1782-84 között épült.

* **A Püspöki Palota** (Migazzi tér 1.) 1768-75 között épült műemlék. A palota kertje védett, számos különleges növény otthona. A palotának a kert felőli oldalszárnya néz a Konstantin térre, főbejárata a Migazzi térről nyílik.

* **A Püspöki Könyvtár** (Migazzi tér) sarki épülete műemlék jellegű, eklektikus stílusban épült 1878-ban. A könyvtár alapjait Peitler püspök a püspöki, kanonoki és papneveldei gyűjtemények egyesítésével teremtette meg. 1925-26-ban sarki részeire második emeletet húztak és a püspöki palota felőli szárnyát ahhoz illeszkedővé alakították.

* **A Géza király tér** tulajdonképpen a középkori vár területe, műemléki környezetként élvez védeltséget. Ezen a téren állt az első székesegyház, melyet fogadalmához híven, miután Salamont legyőzte I. Géza király fejezett be. A vár és a városfal maradványainak feltárása napjainkban is folyik, a vár barbakánjának maradványai a középiskola udvarán, a rekonstruált mellvéd a templom mögött a Duna-parti részen látható.

* **A Ferences templom és rendház** (Géza király tér) műemlék. Vác fennálló legrégebbi temploma a ferences barátoké volt, az 1685. évi ostromban tönkrement vár területén, nagyjából az I. Géza király által befejezett székesegyház helyén 1721-1761 között a várfal köveinek felhasználásával épült barokk stílusban. A templom főekessége a díszes faragású, gazdag díszítésű kora rokokó kétemeletes fa főoltár. A templom melletti rendház egy részében működött Váci György országos hírű könyvkötő műhelye, másik része ma a levéltárnak ad otthont.

* **A Hétkápolna** (Derecske dűlő 2.) műemlék együttese 1815 óta búcsújáróhely, ahol minden évben ezrek gyűlnek össze Szűz Mária tiszteltére. A kápolnát Althann Mihály Frigyes püspök építtette, a Szűz Mária hét fájdalmát jelképező hét kis kápolna, melyről az együttes a nevét kapta, századunkban készült el. A kápolna főérdekessége a főoltáron elhelyezett kegykép, mely a máriavölgyi kegyszobor másolata. A kápolna lábánál forrás található, melynek gyógyító erőt tulajdonítanak.

* **A Gombás-patak hídjá** (Diadal tér) országosan egyedülálló műemlék, az egyetlen ma is látható barokk híd hazánkban. 1753-1757 között Althann Mihály Károly püspök megbízására készült, szobrait Bechert József készítette.

* **A Vörösház** (Dr.Csányi krt.52.) 1731-ben készült, barokk stílusú műemlék jellegű épület. Több mint két évszázadon át a püspökség mezőgazdasági épülete volt, feltűnő vörös színe az itt dolgozó nappolyi kőművesek munkájának eredménye.

* **A Honvédelemkmű** (Derecske dűlő) 1868-ban épült, műemlék jellegű. A hazánkban elsőként elkészült romantikus stílusú emlékoszlop az 1848-49. évi szabadságharc csatáiban elesett áldozatoknak állít emléket.

* **A Kálvária** (Argenti Döme tér) várszerű műemlék jellegű épülete Vác kertvárosi részében található. A zárandokhely 1726-1738 között épült, amely a remetelakból, a gyülekezőkápolnából és a kálváriából áll. Ez az erődítmény jellegű épület kialakítás a hazai kálvária építészet egyik előfutára volt.

* **A Református templom** (Takács Ádám utca) műemlék jellegű, a reformátusok lakta Kisvácon épült 1785-ben. II. József türelmi rendelete szerint nem katolikus templom utcára nem nyílhatott és tornyot is csak egy évtizeddel később építhettek hozzá.

* **A Rókus kápolna** (Galcsek utca) környezetében a múlt század elejéig temető volt, ahol az 1740. évi pestisjárvány áldozatai nyugodtak. A járvány elmúltával Althann Mihály Károly támogatásával jórészt közadakozásból építették Szent Rókus tiszteletére a karélyos alaprajzú kápolnát.

* **A belvárosi barokk szobrok** műemlékek, műemlék jellegűek. Szent József és Szűz Mária

kőszobrai a főtéren, a Fehérek temploma oldalánál állnak, Szent Sebestyén és Szent László a Püspöki Palota előtt, a Pieta pedig a Géza Király téren található. Különlegesek a Székesegyház előtti festett, üreges fém - ú.n. spiater- Szent Józsefet és Szűz Máriát ábrázoló szobrok. A Gombás-patak hídjának szobrai külön-külön is védett műemlékek és a barokk épületek homlokzati szobrai is megtekintésre érdemesek. A köztéri alkotások többsége puha homokkőből készült.

* **A történelmi belvárosban** számos műemlék és műemlék jellegű lakóház található, melyek nagy többsége barokk, de klasszicista, eklektikus és romantikus stílusban épültek is vannak köztük, általában egy, és félemeletesek.

* A város bővelkedik olyan látnivalókban is, melyek nem műemlékek. Több helyi védettségű épülettel is büszkélkedhetünk, és sok a megtekintésre méltó, sajátos váci épület és építmény. Ilyenek többek között az Evangélikus templom, a Dercsényi-ház, a Zenepavilon, a Duna-parti öntöttvas Feszl-rács is.

1.3. A TERMÉSZET ÁLLAPOTA

1.3.1. Élővilág

Flóra

A térség növényvilága az éghajlati tényezők miatt változatos. A Naszály-hegyen egyszerre megtalálható a mediterrán és a kontinentális növényzet is.

A Pesti-síkság növényföldrajzilag az Alföld flórávidékén belül a Duna-vidék flórajárásának része. Keletről és északról a Magyar Középhegység Nógrádi flórajárásával érintkezik. A város határa magába foglalja a Naszály nagy részét, amelyen néhol még a természet közeli, őshonos vegetációjú állapot mutatkozik meg.

A Naszály-hegy a múlt század közepétől folyamatosan felkelti a kutatók figyelmét florisztikai értékeivel és változatosságával. Az ismeretanyag az 1960-70-es években jelentősen bővült a mészkőbánya megnyitása után. A megmaradt terület 1970-ben vált védetté 360 hektáron.

A Naszály hegyet Zólyomi (1942) Közép-Dunai Flóraválasztónak nevezte el: több mint 60 fajnak itt van a legészakibb előfordulása, néhány faj a előfordulásának pedig a déli határa. A védett edényes növények száma megközelíti a 40-et, melyek többsége a gyeptársulások tagja.

Fauna

A növényvilághoz hasonlóan változatos a vízi, vízparti, erdei, réti és hegyvidéki élővilág. A védett természeti területeken számos védett vízparti madárfaj, hal, kételtű és hüllő faj található, de nagyvadakban is bővelkedik a terület.

Az Ártéren, a Naszályban és a Gyadai réten vadásztársaságok felelnek a vadak szaporodásának egyensúlyban tartásáért. A védett területeken számos ritka és

fokozottan védett állatfaj él. A hegyvidék legérdekesebb állatai a zöldgyík, mely a kopasz hegy szikláin található és a Bik-kút árnyékos vízgyűjtőiben élő szalamandrák.

A műemlék Kálváriától keletre húzódó, mindössze 500 méter hosszú és 150 méter széles dombhát a tudomány számára igen értékes maradványterület az ott élő sokféle növény- és hártvásszárnyú rovarfaj (vadméhek és darazsak) miatt. A löszdomb oldalában méhészmadarak és gyurgyalagok fészkelnek.

Az ártér jellegzetes mocsárvilágának védett madarai között nagykócsagot és fekete gólyát is számon tartanak. De immáron a Duna mentén kéregető hattyú és megszelídült vadkacsa családok is a váciak kedvenc állatai lettek.

A város címerállatát, a szarvast, melyet a Vác Remete jobbán ábrázolnak, őzekkel egyetemben nem csak a Gyadai réten vagy a Naszályban, hanem gyakorta lehet látni az Ártéri galériaerdőben is. Itt van ugyanis a vadak öko-folyosója, melyet a város déli részének beépítése veszélyeztet.

Egy 1996-os önkormányzati felkérésre elkészült tanulmány szerint Vác és környéke madártani értékek tekintetében kiemelkedő helyen áll a Duna, valamint a Naszály révén. Vác külterületén Selmeczi Kovács Ádám végzett madártani felméréseket, mely szerint a 12/1993. (III.31.) KTM rendelet alapján a fokozott védettséget élvező madárfajok közül 18 faj fordult elő.

1.3.2. Természetvédelmi területek

1970-ben, a megyei tanács nyilvánította védett területté a Naszály hegy, a Gyadai rét, a Kompkötő sziget, és a Rádi úti vadgesztenyefa sort természetvédelmi területté. A megyei tanács megszűnte után, az önkormányzat alkotott a területek védettségére helyi rendeletet.

Vác Város Önkormányzat 25/1993. (VII.12.) rendelete (a természeti értékek helyi védetté nyilvánításáról), védetté nyilvánította a Naszály hegy Vác közigazgatási határán belüli 689,08 ha területét, a Gyadai rétet 106,3 ha területtel, a Kompkötő szigetet 14,6 ha területtel, a váci Vadgesztenye-fasort 2493 m² területtel.

A Kálvária-domb és környéke (5 ha), valamint a Táncsics Mihály Mezőgazdasági Szakközépiskola Botanikus kertjének (3 ha) helyi védettségű természetvédelmi területté nyilvánítása a 9/1999. (III.11.) sz. rendeletben történt meg.

Ezt követően a Duna-Ipoly nemzeti park megalakulásakor a váci területek közül országos védettségre tett szert a város déli területei mellett húzódó ártéri galériaerdő, az Égető-sziget, a Váci Liget a tanösvénnyel, és a korábban helyi védettség alatt álló Kompkötő-sziget.

A közeljövőben a szakemberek a Buki-szigetet, a püspöki palota kertjét, a Szent István Téri „Csicsergő fát” a Duna-parti Sétányokat, és az eperfasort készítette elő védetté nyilvánításra.

A Naszály hegy környékén több mint 40 kisebb-nagyobb karsztbarlangot tartanak nyilván, melyek közül a Víznyelő és a Násznep barlangok a legismertebbek.

A helyi védettségű területeket természetvédelmi örök felügyelik, akiket az önkormányzat foglalkoztat.

1.3.3. Tájvédelem

A váci természeti, várostörténeti és építészeti értékek részei a Dunakanyarnak is. Megóvásukkal védjük szűkebb és tágabb környezetünket is. Ilyen környezeti és tájjelemek az utcaképek, az egész történelmi belváros, a város képe a Duna felől, a város mögötti dombok és a Naszály panorámája is.

A város tájvédelmi és tájrendezési erőfeszítéseire hathatós segítséget nyújt a Szent István Egyetem budapesti kertészeti kara, amelynek kert- és tájtervező tanszéke az önkormányzattal kötött szerződés alapján minden tanévben gyakorlatot szervez Vácon a másod- és negyedéves hallgatók részére.

1.4. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK

1.4.1. Hulladékgazdálkodás

Kommunális hulladék kezelése

A hulladékok kezelését a város megbízásából az OTTO Magyarország Környezetvédelmi Kft. végzi a város hulladékgazdálkodási rendelete alapján. A rendeletben foglaltaknak megfelelően a lakótelepeken heti 2 alkalommal, a város egyéb területein heti 1 alkalommal szállítják el az általuk kikészített egységesített edények ürítésével. A keletkező kommunális hulladékot a csörögi kommunális hulladéklerakóban helyezik el, melyet a várostól az üzemeltető bérel. A lerakó, mely a környezetvédelmi előírásoknak megfelelően működik, élettartamának végéhez közelít. A hulladékok további elhelyezésének módja rövidtávon a telephely élettartam növelésében, hosszú távon egy új regionális lerakó létesítésével képzelhető el, mellyel kapcsolatban jelenleg is tárgyalások folynak. A lerakó működésében veszélyforrást jelent a „guberálók” jelenléte, akik az alapvető egészségügyi és munkavédelmi előírások figyelmen kívül hagyásával válogatják a hulladékot, és nem ritkán égetik le a műanyagot a fémes hulladékokról.

A hulladékgazdálkodási folyamatból a hetvegi-ház tulajdonosok és egyes kereskedők maradtak távol, akik törvényellenesen a köztéri hulladékgyűjtőkbe és a szelektív pontokon ürítik hulladékgyűjtőiket. A hulladékok elszállításának, összeszedésének hanyagságai miatt a szállítók a lakosok keresztútjába kerültek.

A város területén számtalan illegális hulladéklerakót képeztek, melyek felszámolása folyamatosan porondon van. A legjelentősebb ilyen lerakó a város régi szeméttelpe, melyet később építési hulladéktárolóként használtak, majd rekultiváció-, illetve folyamatos őrzés nélkül felhagytak.

Inert hulladékok kezelése

Az építési hulladékok lerakására a Gödöllői út mentén elterülő felhagyott kavicsbánya szolgál, ahol a hulladékokat ellenőrzött módon a bánya rekultivációjaként helyezik el. A lerakó működésének egyedüli problémája, hogy még a hulladékok termőfölddel való takarása nem indult meg.

Veszélyes hulladékok kezelése

A 102/1996 (VII. 12.) és a 98/2001. (VI.15.) Kormány rendelet a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos feladatok ellátásáról szól. A rendeletek hatálya a veszélyes hulladékokra, azokkal kapcsolatos tevékenységekre, valamint a veszélyes hulladék tulajdonosára ill. birtokosára terjed ki.

A telephelyengedélyek, illetve a környezetvédelmi engedélyek kiadásakor feltételül szabja a város az ipari, kereskedelmi és szolgáltató egységek részére a veszélyes anyagaik, hulladékaik szabályos tárolását, és elhelyezését. Ennek ellenére mindig vannak, akik a törvényeket figyelmen kívül hagyják. Ellenük államigazgatási eljárások keretében éri el a hatóság a törvények betartását.

A háztartásokban összegyűlő veszélyes hulladékokat a lakosságtól az önkormányzat megbízásából évente két alkalommal veszik át. Ekkor a város három frekventált részén minden polgár térítésmentesen adhatja le veszélyes hulladékait. A programot, mely 1,5 millió forintba kerül, az önkormányzat finanszírozza.

A használt elemeket az oktatási intézményekben az iskolák verseny meghirdetésével gyűjtik, így gyakorlatilag a háztartások folyamatosan tisztulnak ezen hulladékoktól.

Évente 2 alkalommal rendez a város lomtalanítást, és kerti hulladékok gyűjtését. A kerti hulladékok komposztálásának megoldása érdekében megindultak az előkészítési munkák, de a konkrét beruházásra jelen pillanatban nem áll rendelkezésre költségkeret. Cél a Csörögi telepen működő komposzttelep, melyből a lakosok igényelhetnék zöldtrágyát.

Szelektív hulladékgyűjtés

A város jelenlegi hulladékkezelési gyakorlata példaértékűnek mondható a szelektíven gyűjtött hulladékok terén.

10 évvel ezelőtt a városban 22 hulladékgyűjtő pontot helyezett el, melyekben papírt, színes és fehér üveget lehetett külön gyűjteni. A gyűjtőhelyek kisebb-nagyobb problémákkal, de beváltak. Az idén az EU előírásainak

megfelelően papír, színes és fehér üveg, valamint műanyagok különgyűjtésére újították fel és növelték 36-ra a hulladékgyűjtő pontokat. A szelektív hulladékgyűjtést segítik a rendszeresen szervezett papírgyűjtési és papírfelvásárlási akciók is. Az összegyűjtött szelektív hulladék újrafelhasználásra, üveg-, illetve papírgyárba, és műanyag átvevőbe kerül. A hulladékok újrahasznosításából befolyó összeg elenyészően kevés, épphogy elég azok szállításának költségeire.

A város évekkal ezelőtt döntött arról, hogy a szelektív gyűjtés kiszélesítése kapcsán hulladékudvart létesít, melynek működését vállalkozási alapon képzei el.

1.4.2. Zaj és rezgés

Vác belvárosának legforgalmasabb útja a Dr. Csányi László körút. Korábban ezen, a 2. sz. főközlekedési úton zajlott a városon átmenő forgalom. A város elkerülő útszakasz megépülése ellenére még mindig gyakori az átmenő kamion-forgalom, mivel az elkerülő szakasz használatát az addigi forgalom 30-35%-a használja csupán.

Az ipari, kereskedelmi és szolgáltató egységek zajossága a vendéglátóipartól eltekintve napjainkban nem ad alkalmat sok panaszra. Az elmúlt években a cementgyár technológiájának alapzaja, a fűtőmű, a vasút és a buszpályaudvar zajossága adott okot a lakosság panaszaira, melyeket az önkormányzat szakértőkkel vizsgált. A cementgyár, a mérési eredmények alapján ez évben zajcsökkentő beruházásokba kezdett.

Vác Város Önkormányzata felkérésére a Bio-Kalibra Környezetvédelmi Szolgáltató Bt. 2001. október- november hónapban zajvizsgálati tanulmányt készített a belváros közlekedéséből származó zajterhelések meghatározása érdekében, mely a város zajtérképének első ütemét alkotta..

A vizsgálat megállapította, hogy a közlekedés által okozott zajterhelés az út melletti védendő épületeknél nappal 66-70 dB, éjjel 60-63 dB zajterhelést okoz, valamint a nappali időszakban 3dB különbség van a hétvégi és a hétköznapi forgalom között. A méréssorozat tovább folytatódik annak érdekében, hogy készüljön egy teljes várost átfogó zajossági tanulmány.

A szórakozóhelyek zajosságát, mely az utóbbi években a pihenni vágyó lakosság köreiben nem örvendett nagy népszerűségnek, engedélyezésük kapcsán, illetve eseti vizsgálatokkal kontroláljuk.

Vác Város Önkormányzat 10/1994. (III:21.) rendelete a helyi zajvédelem szabályozásáról szabályokat állapít meg a város közigazgatási területén működő szórakoztató, vendéglátó ipari, kereskedelmi, kulturális, egészségügyi, sport, szolgáltató, ipari létesítményekben elhelyezett, valamint a hírközlési és hirdetési célokat szolgáló berendezések üzemben tartásával foglalkozók, továbbá ezen, létesítmények a környezetre ható, egyéb zajt kibocsátó berendezések

működtetésére. A rendelet alapján Vác közigazgatási területe zajvédelmi szempontból lakó- és üdülőtérületre, valamint iparterületre oszlik.

A rendelet alkalmazásában komoly gondot okoz, hogy hiteles méréseket csak előzetes egyeztetés és komoly anyagi ráfordítás árán lehetséges. A bizonyítási eljárás hiába állítják tanuk a zaj elviselhetetlenségét, ha az nincs méréssel bizonyítva a rendelet alkalmazása nem lehetséges.

1.4.3. A sugárzás

A Csernobili katasztrófa megtörténte óta a lakosság bizalmatlan az Ukrajnából, illetve más, nem azonosítható helyről érkező építési anyagokkal kapcsolatban. A vizsgálati díj fizettetése mellett városunk segítséget nyújtott a lakosságnak a sugármérésre az említett építőanyagok terén.

A fentiekén kívül szerencsére ezzel a fejezettel kapcsolatban csak a törvényi megfeleltetés kapcsán kell szót ejtenünk. Városunkban ugyanis nincs olyan jellegű ipari, vagy szolgáltató intézmény, mely a lakosság szempontjából mérvadó sugárzást produkálna. Csupán annyi feladatunk van ezen a téren, mint amennyi bármely városnak van egy esetleges atomkatasztrófa esetén, mellyel a polgárvédelmi parancsnokság foglalkozik.

1.4.4. Környezetbiztonság

Az emberiség fejlődésének egyik legnagyobb kihívása a globális, a regionális és helyi szintű biztonság megteremtése, ennek keretében a fenntartható fejlődés környezetbiztonsági garanciáinak szavatolása.

Városunk nem rendelkezik szmogriadó tervvel. Bár Vácott a légszennyezettségi adatokat ismerve globálisan nem kell tartani a szmogveszély kialakulásával, ugyanakkor a nagyobb ipari létesítményekben esetleges üzemzavarok, balesetek, haváriák bekövetkezésével számolni lehet. Erre az elmúlt évtized két árvize is utalt, amikor a város nem csak fizikálisan a víz mennyisége miatt, hanem annak fertőző szennyező hatása miatt is veszélyhelyzetbe került.

Hiányzik egy városi környezetbiztonsági információs bázis, amely kapcsolható lenne egy országos hálózathoz. Erre voltak már kezdeményezések az ANT SZ által működtetett levegő szennyezettségét vizsgáló konténer kapcsán, de sajnos az információáramlás ott is komoly kívánnivalókat hagyott maga után.

2. AZ ELÉRNI KÍVÁNT KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK - CÉLÁLLAPOTOK

A települési környezetvédelmi program alapvető célkitűzése a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, a környezetvédelem stratégiai feladatainak meghatározása. Ehhez konkrét beavatkozásokra van szükség. A Program célja nem csak a legfontosabb környezeti problémák feltárása, hanem azok megoldása is.

A települési környezetvédelmi program fő céljai:

- városunkban az egészséges környezet feltételeinek biztosítása, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése; a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása és helyreállítása,
- az élő és élettelen környezet természetközeli állapotának megőrzése, a természetes rendszerek megtartása, a természeti folyamatokban rejlő információk megőrzése,
- a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a fenntartható fejlődés elveinek figyelembe vétele, a lételemnek tekintett természeti erőforrásokkal (víz, föld, levegő) takarékos, értékvédő gazdálkodás, ezeknek a következő nemzedéknek való megtartása,
- az előzőekkel összefüggésben városunk gazdasági fejlődése és a környezet harmonikus kapcsolatának, a környezet ésszerű, harmonikus igénybevételére és a minimális környezetkárosításra törekvő viszonyának megvalósítása.

2.1. A KÖRNYEZETI ELEMÉK VÉDELME

2.1.1. Levegőtisztaság-védelem

Javaslatok a környezeti levegőszennyezettség csökkentésére

A levegő védelmével, a határértékek szabályozásával foglalkozó 1986. év óta hatályos jogszabályt felváltotta a 21/2001. (II. 14.) Kormány rendelet (A levegő védelmével kapcsolatos egyes jogszabályokról), valamint a végrehajtásához kapcsolódó 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FM együttes rendelete (A légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről). Az új szabályozás értelmében (2002. január 1-től) a

környezeti levegő szennyező anyagainak egészségügyi határértékei az alábbiak szerint változnak:

Szennyező anyag	Vesz. fokozat	Védett I. övezet	
		24 órás (µg/ml)	Éves (µg/ml)
Nitrogén-oxidok	II.	150	100
Nitrogén-monoxidok	II.	150	100
Nitrogén-dioxid	II.	85	40
Kén-dioxid	III.	125	50
Szén-monoxid	II.	5000*	3000
Szállópor (PM 10)	III.	50**	40
Szállópor: TPSP***	III.	100	50
Összes lebegő portart.			
Ózon	I.	110	-

* 8 órás mozgó átlag

** a naptári év alatt 35-nél többször nem léphető túl

*** a 21/1986. (VI.2.) MT rendeletnek megfelelő szállópor határérték

A vastagon szedett határértékek változtak a korábbi jogszabály értékeihez képest.

A közlekedés eredetű légszennyezők vonatkozásában elsősorban a szállópor vonatkozásában szigorodott a határérték a PM 10 frakció meghatározása esetén.

Reprezentatív mérőhálózat felállítása

21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet (A levegő védelmével kapcsolatos egyes jogszabályokról) 13. § (1) szerint: „Minden olyan nyomvonalas közlekedési létesítmény (közút, vasút) vagy annak vizsgált szakasza, amelynél az elhaladó járművek jellemzői határozzák meg az egységnyi szakaszból származó légszennyezőanyag-kibocsátást (a továbbiakban: vonalforrás) létesítésének és használatba vételének engedélyezésekor a 8. § (1), (2) b) és a 10. § (1), (7)-(8) bekezdésekben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell. A létesítési, használatbavételi engedélyezési eljárásokban a környezetvédelmi hatóság szakhatóságként működik közre.

(2) A közlekedési hatóság - a környezetvédelmi hatóság kezdeményezésére - azon vonalforrásoknál, amelyek környezetében az ott közlekedő mozgó légszennyező források miatt a légszennyezettségi határértékek rendszeres és tartós túllépése következik be, forgalomszervezési, korlátozó intézkedéseket rendelhet el a levegőterhelés mérséklése érdekében.

(4) Meglévő vonalforrások kijelölt védelmi övezete nem csökkenthető; illetőleg a környezetvédelmi hatóság határozatban, pótlólagosan a levegőterhelés hatásait csökkentő vagy kizáró felszíni védőelemek (pl. védő növényiség) alkalmazását írhatja elő.”

A város közlekedés eredetű légszennyezésének korrekt megítélése, a szükséges intézkedések meghatározása, új közút-beruházás légszennyező

hatásának megítélése szempontjából korszerű mérőhálózat felállítása lenne célszerű, mely természetesen az egyéb forrásból származó légszennyezők környezeti hatásainak regisztrálására is alkalmas (mérendő komponensek függvénye).

A Kormány döntése alapján az un. „immissziós” mérőhálózat felállítása, üzemeltetése, a mért eredmények értékelése –az egészségügyi hatóságok bevonásával- a környezetvédelmi hatóság feladata.

Elengedhetetlen a közvetlen kapcsolatfelvétel és szakmai egyeztetés a területileg illetékes környezetvédelmi hatóság vezetőivel és szakemberivel (Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség) annak érdekében, hogy a kialakítandó Pest megyei mérőhálózati koncepció szerves részét képezze Vác városa is.

Forgalomszervezés, közlekedési koncepció készítése

Vác város Polgármesteri Hivatal megbízásából 2001-ben végzett zajvizsgálatok, valamint a kapcsolódó forgalom-számlálással összefüggő mérések egyértelműen kimutatták, hogy a jelenlegi úthálózat túlsúlyfoltja nem igényel a jelenleginél szigorúbb sebesség-korlátozást, illetve több sebességcsökkentő berendezést, létesítményt (jelzőlámpa, zóldsíkt, körforgalom stb.). A kötelező megállást indukáló berendezések, jelzőtáblák csak még tovább fokoznák a kipufogó gázokból eredő terhelést, mivel köztudottan a gépjárművek indulásakor nagyobb mennyiségű üzemanyag kerül elégetésre rövid idő alatt.

Legcélszerűbb az egyenes haladás feltételeinek biztosítása a jelzőlámpák összehangolásával, az un. „zöldhullám” megvalósításával, bár ez már több éve működő rendszer a városban. Ennek folyamatos felülvizsgálata, korrigálása azonban elengedhetetlen.

Nem új gondolat a sétáló utak létesítése a belváros területén, melyet a lakosság is egyre nyomatékosabban igényel. Ez a lakossági igény a Széchenyi út sétálóutcává alakítását követően fennáll. Ehhez azonban olyan forgalomcsillapítási vizsgálatok készítésére van szükség, melyek meghatározzák, hogy a sétálóutcának minősített területek forgalmát hogyan és merre lehet elterelni úgy, hogy egyéb területeken elviselhetetlen forgalomművekedést ne okozzon.

Mindehhez azonban először is a város közlekedési koncepcióját kellene elkészíteni, mely először is a főbb közlekedési célokat adná meg, melyekhez hozzálehetne rendelni a fenti feladatokat.

2.sz. út korszerűsítése, védősáv-bővítés, kialakítás

A városon áthaladó 2. sz. főút forgalma továbbra is jelentős terhelést jelent a város levegőjére annak ellenére, hogy az elkerülő út nagyobb mérvű forgalomcsökkenést prognosztizált.

Az autósok csak akkor választják az elkerülő utat, amennyiben több (legalább 2-3) településnyi távolságban levő célállomást kívánnak elérni, mivel

így az időmegtakarítás számottevő lehet. Egyéb esetekben aránytalan az elkerülő útra való kijutáshoz szükséges kilométer-növekedés és a megtakarított idő nagysága.

A lakosság részére biztosítandó szolgáltatások (tömegközlekedés, személyszállítás, kisteher-szállítás) kielégítésének elengedhetetlen minőségi feltétele azok számszerű növekedése is, mely még tovább fogja terhelni a város jelenleg is túlzsúfolt utjait.

Az elkerülő út mentén nem olyan mértékben és olyan mennyiségben került telepítésre faanyag, (mely a védősávot alkotja) mint az a tervekben szerepelt. Ez azokon a területeken igazán problémás, ahol a város közeledik az elkerülő út nyomvonalára felé. Erre legjobb példa a Papvölgyi domb, ahol a lakóövezetek közelsége miatt mind az út zajossága, mind a levegőszennyezés, a védősáv nem megfelelő szélessége gondot fog okozni.

Biofalak telepítése a fák csonkítása helyett

Tíz éves múlta vezet vissza a város forgalmas útjain a biofalak telepítése. Ezekre az organikus védősávokra ezért van szükség, mert ezzel lehet valamelyest közömbösíteni a közúti forgalom melletti járdák, lakóházak levegőszennyezését. Városunkban nemcsak az organikus védősávok telepítése folytatódott, (pl: Földvári tér környéke) hanem egy másik ellentétes folyamat kezdődött. A terebélyes út menti fákat ifjítás címén elkezdtek visszametszeni. Ezzel nem veszélyeztették tovább a felső vezetőket, naposabbak lettek a házak mögött a szobák és kevesebb lombot kellett seprni ősszel. Sajnos ezzel egy időben a fák lombkoronái is drasztikusan elfogytak, melynek következtében duplájára nőtt az ólom szennyezettség mértéke a lombtalanított forgalmas utcákon. A levegő szennyezettség csökkentése érdekében tovább kell növelni az organikus védősávok telepítését és abba kell hagyni a forgalmas utak mentén a fák lombkoronáinak drasztikus csökkentését.

Allergén növények elleni védelem

A város allergiát okozó nyárfáinak kivágását már 80%-ban teljesítették a további fák kivágása és helyette veszélytelen fák ültetése porondon van. Azon allergiát okozó gyomnövények, melyek az elhanyagolt területeken (ezek lehetnek magán, de közterületek is) ütik fel fejüket továbbra is veszélyeztetik a város lakóinak egészségét. Olyan feladattervet kell kidolgozni, mely az év minden szakára meghatározza a feladatokat és a felelősöket az allergén növények elleni védekezés terén.

A leginkább szennyezett helyek felülvizsgálata

Városszerte vannak olyan helyek (Temető úti alagút, stb.) ahol felül kell vizsgálni a jelenlegi állapotokat, és el kell tervezni ezen területek tehermentesítését a környezeti terhelés alól.

2.1.2. Vízávédelem

2.1.2.1. Felszíni vizek

A felszíni vizek vízminőségének javítása érdekében a **vízfolyások fokozott ellenőrzése, mederrendezések, tisztítások vízminőség-mérési monitoring-hálózat kiépítése szükségeltetik**. Sok esetben a vízfolyások és környékének tulajdoni illetékességi kérdései sem tisztázottak. Ez a vízfelületek elhanyagolásához, felületes kezeléséhez, szennyezéséhez vezetnek. **Ennek érdekében elhanyagolt vizeinket újra meg kell vizsgálni, kötelezni kell a kezelőit a fenntartható használatra.**

Medrek és környékük tisztántartása, gondozása

Tavak és patakok medreinek tisztántartásával, szabályozásával a vízminőséget és az ökológiai állapotot javíthatjuk. Ez a folyamat nem feltétlenül jár mesterséges műtárgyak (beton meder stb.) építésével. Sok esetben, mint a Forte és a Kőszentes híd közötti részen a beton meder eltávolítása, füvesítés idézné elő a patak ökológiai állapotának javulását.

A Buki-tó környékének legfőbb szennyezője a közművek hiánya. A hétvégi házakban, nyaralókban keletkező szennyvíz az aknákból a tóba szivárog. A közműhálózat kiépítése jelentené a tó további szennyezésének megfékezését.

Fürdőhelyek, kegyhelyek funkcióinak fenntartása.

Történelmi múltat tekint vissza csakúgy a Kisváci Szabadstrand néven ismert partszakasz csakúgy, mint a ligeti források (Mária és a Szemvív-forrás).

Annak ellenére, hogy a víz az említett strandnak nevezett szakaszon fürdésre alkalmas az ANT SZ mérései szerint, megannyi előírásnak kellene teljesülnie ahhoz, hogy legális fürdőhellyé alakuljon. Meg kell vizsgálni, mit kell tenni annak érdekében, hogy azt legális, biztonságos fürdőhellyé alakíthassák.

A kegyhelyként szereplő Ligeti források csodatévő ereje nem, de annak túlzott nitrát tartalma bizonyított. Mégis a hagyományok miatt hiába van kirakva a tájékoztató tábla, hogy nem ivóvíz, sokan használják. A források, patakok és tavak

vízminőségét folyamatosan vizsgálni és értékelni kell. A tiltás mellett korrekt tájékoztatás lenne a megoldás.

2.1.2.2. Felszín alatti vizek

A közműhálózat ellenőrzése, mérése, eredetvizsgálata, a csapadék és a szennyvízrendszer teljes szétválasztása

A felszín alatti vizek tekintetében szükséges a szennyvízcsatornák és egyéb közművezetékek folyamatos ellenőrzése és karbantartása, különös tekintettel azok exfiltrációjára, mivel a talajvíz „mesterséges” táplálása (közművezetékek szivárgása, hálózati vesztesége stb.) következtében fellépő talajvízszint emelkedés, valamint a talajvíz minőségének romlása is káros környezeti hatás.

A közös csatornahálózat évszázadokkal ezelőtt nagy vívmánynak, jelenleg problémás hagyatékának számít. Teljes mértékben ketté kell választani a két rendszert.

Napjainkban is számos ipari és szolgáltató egység üríti illegálisan a csapadék csatornába a szennyvizét. Ennek a folyamatnak a felszámolására indult el az eredetvizsgálati program, melynek segítségével fel tudják térképezni a szennyezőket. A programot folytatni kell annak érdekében, hogy egyre kevesebben szennyezzék a csapadék csatornákat és azon keresztül az élővizeinket. A program előrehaladtával városunknak a hatóságok egyre kevesebb bírságot fognak kiszabni, a csatornák szennyezése miatt.

A mindehhez természetesen egy olyan mérőhálózat felállítása is szükséges, mellyel a csatornák szennyezettségi állapotát időszakosan regisztrálni tudjuk. Ezen méréseket eddig a vízügyi igazgatóság végezte, de a törvény megváltozásával a feladat a továbbiakban ránk hárul.

Közműhálózat fejlesztése a betelepült területekre és a környező településekre

A város peremére kiköltözött lakosság (Máriaudvar, Csatamező térsége) soraiból egyre sürgetőbb az igény a területek közművesítésére. Az igényt alátámaszsa az a tény is, hogy a megoldatlan közmű helyzet által okozott környezetszennyezés veszélyezteti a térség amúgy is sérülékeny felszín alatti vízrendszerét. Az elmúlt években készült 8 éves terv, mely a közműhálózat bővítését teljes mértékben megoldaná, csak kis lépésekben indult el a megvalósítás útján. Célszerű lenne a környező kistérséggek bevonásával, ahol hasonlóak a problémák és azonos a területi elhelyezkedés a közműfejlesztést pályázati úton elindítani, és közös megoldást találni.

A város alatti hév-forrás vizének bővítési lehetőségének vizsgálata.

A város idegenforgalmi lehetőségeit javítaná, ha a hévforrás víznyerését növelhetnék. Ennek érdekében hidrogeológiai vizsgálatokra van szükség, mely felkutatná a bővítés lehetőségeit, ha vannak ilyenek.

2.1.3. Földvédelem

Szennyezettség, szennyezettség-érzékenység

A talajszennyezések legfőbb kiváltója a védelem nélkül elhelyezett hulladék vagy a nem megfelelően tárolt, elhelyezett mérgező anyagok. A Föld felszínét érő szennyezések veszélyessége a különböző geológiai és talajadottságok függvénye. Vác közigazgatási területének csaknem fele - a Naszály és a déli síkvidéki területek - az erősen szennyeződés-érzékeny kategóriába tartozik. A legfontosabb feladat a talajszennyezéssel járó tevékenységeknek a szennyeződés-érzékeny területektől való távoltartása.

A város talajának szennyezettségi és szennyezettség-érzékenységi vizsgálatát 10 éve végezték. Azóta olyan változásokon ment át a település, melyek igénylik a vizsgálati anyag aktualizálását a további feladatok kiszabása érdekében.

A felhagyott bányaterületek rekultivációi

Vácott sok helyen található olyan felszíni szennyeződésre érzékeny terület, amely a bányaművelés következtében még sérülékenyebbé vált. Délkeleten nagy kiterjedésű bányaterületeken termeltek és termelnek ki kavicsot és homokot.

A bányagödrök rekultiválásának egyik módja építési törmelékkel történő feltöltésük, ahol szigorú ellenőrzéssel megakadályozható a veszélyes anyagok elhelyezése. Ilyen ellenőrzött törmeléklerakó működik a gödöllői út mellett felhagyott kavicsbánya területén.

A meddővé vált felszínen fontos feladat a talajképződés elősegítése, illetve a termőtalaj mesterséges kialakítása, amely növénytelepítéssel - gyepesítés, erdősítés - védhető az eróziótól. A rombolt felületek újraerdősítésével megakadályozható a környezetszennyező objektumok működtetése, elhelyezése is.

A bányaterületek rekultivációja a bányaművelők feladata. Olyan bányaterületek környezetvédelmi alapról lehetséges a területek rendbetétele. Az önkormányzat ilyen pályázat útján rendezte a Kálvária-domb bányaterületeit, ahol régen agyagbánya működött.

A szennyező anyagok talajból való kiürülését gyorsítaná a víztermelés újraindítása és a kitermelt víz levegőztetése. Ezért környezetvédelmi szempontból támogatandó a Duna-partra tervezett locsolóhálózat, a szökőkutak megvalósítása és erről a vízbázisról történő üzemeltetése.

Tájrehabilitációs kötelezettségek

A város a kilencvenes évek elején hagyta abba a hulladéklerakási tevékenységét a város két frekvenciált területén. A derecske dűlőben kavicsbányából lett kommunális hulladék, majd építési törmelék lerakó. Jelenleg a terület mindenki számára nyitott illegális hulladék lerakása történik, mely jócskán tartalmaz veszélyes anyagokat is.

A Liget és a Duna-parti sétány közti területen szintén a város működtetett építési hulladéklerakót. Később a vizsgálatokból kiderült, hogy a terület veszélyes anyagokkal is szennyezett.

A várost terhelik a rekultivációs, rehabilitációs kötelezettségek. Mennél később kezdődik el a terület rehabilitációja, annál nagyobb mennyiségű veszélyes anyaggal kell számolni a feladat megoldásában.

A termőföldek művelési ágainak ellenőrzése

Az ellenőrzés hiánya miatt egyre többen változtatják meg a művelési ágazatot a földterületeken. Irtanak ki erdősült területeket, termelnek legelő területeken. Az ellenőrzés és a bírságolás felelevenítésével vissza lehetne állítani a törvényben előírt fegyelmet.

2.2. TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME

2.2.1. A települési környezet védelme

A települési környezet tisztaságának védelme érdekében fontos a város köztisztasági helyzetének javítása, illetve a köztisztaság helyreállítása elsősorban a lakossági szemléletformálás eszközeivel, a takarítás hatékonyságának növelésével, szükség szerint szankciók alkalmazásával.

A kommunális hulladékkezelés terén:

- a kommunális hulladékok újrahasznosításának növelése
- a szelektív hulladékgyűjtés - program további folytatása és annak kiszélesítése
- a jelenlegi kommunális lerakóhely (Csörög) rekonstrukciója, az esetleges szennyeződések felmérése, valamint a régi lerakó rekultiválása, illetve új regionális lerakó létesítése.
- Illegális depóniák felkutatása és ártalmatlanítása.

A kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás terén:

- a szippantott szennyvíz lerakásának megoldása (fogadóállomás létesítése)
- a közműfejlesztési terv megvalósítása
- a csatornahálózatba eddig be nem kötött területek csatornázásának folytatása

A csapadékvíz-elvezetés terén:

- további tökéletesítés, az egyesített csatornarendszer felülvizsgálata,
- az úthibák, süllyedések, okozta elégtelen csapadékvíz-elvezetés korrigálása
- a csapadékcatornákra való illegális szennyvízrákötések felkutatása és szankciók kidolgozása

A köztisztaság javítása érdekében külön a fiatalokra és a felnőtt lakosságra kiterjedő akcióprogramot kell alkotni, és el kell kezdeni a kivitelezését.

A lakossági környezeti tudat- és szemléletformálás terén:

- a sikeres, hagyományokon alapuló környezeti nevelés folytatása minden korcsoportban, környezettudatos magatartásforma kialakítása a lakosság körében
- a lakosság további, hiteles tájékoztatása környezetünk állapotáról és annak változásairól
- a helyi médiákban környezetvédelmi témájú adások, hírek stb. közreadása; visszacsatolás, vélemény-kérés
- a civil szervezetek környezetvédelmi tevékenységének elősegítése
- civil szervezetekkel való együttműködés

Erdősítési programterv megvalósítása

A képviselő testület által is elfogadott erdősítési programtervvel rendelkezik a város. A terv nem csak a hiányzó véd területek pótlásával, hanem az erdőterületek, zöldterületek növelésével is foglalkozik. A tervből a forráshiány miatt nagyon kevés tudott megvalósulni. A terv megvalósulása következő évekre várnak.

Tájrehabilitációs tervek készítése

A városfejlesztési koncepcióban foglaltak alapján olyan területek szabadultak fel az ipari és egyéb szennyezett területek sorából, melyek a város értékes részeivé válhatnak majdan. Előbb azonban el kell kezdeni a területek táj-rehabilitációját, melyekhez rehabilitációs tervek szükségesek.

2.2.2. Az emberi egészség védelmének környezeti vonatkozásai

Vác csatlakozott az Egészséges Városok Magyarországi Szövetségéhez, amelynek hivatalosan 2000. Január. 1-től, tagja. E mozgalomban részt vevő összes város elkötelezte magát lakossága egészségének javítása mellett.

Az emberi egészséggel kapcsolatos problémákat és teendőket részletesen a WHO útmutatása alapján elkészült Nemzeti Környezet-egészségügyi

Akcióprogram tárgyalja a Nemzeti Környezetvédelmi Program keretében, ezen problémák kezelése minden környezeti elem és rendszer szintjén feladatot jelent.

Ezen belül városunkra nézve a legfontosabb teendők:

- a szálló pornak az egészségügyi hatások miatt fontos apró részecske összetevőit illetően az állapot javítása, azok mennyiségének legalább 10%-os csökkentése
- az ülepedő és szálló por toxikus nehézfém tartalmának csökkentése
- az allergén gyomnövények, ezen belül a parlagfű jelentős visszaszorítása; a növény megismertetése, irtásának rendszeres és szervezett megvalósítása
- rendszeres szűrővizsgálatok szervezése, ezen belül környezet-egészségügyi felvilágosító program

2.2.3. Az épített környezet védelme

A hiányzó koncepciók elkészítése

A városfejlesztési koncepció folyamatában a képviselő testület úgy döntött, hogy a környezetvédelmi és egyéb koncepciók mellett az infrastruktúra, az értékvédelmi és a zöldterületi koncepciót is el kell készíteni. A képviselő testület ciklusprogramjában is kiemelt helyen szerepel a hiányzó koncepciók elkészítése. A hiányzó koncepciók elfogadását követően a környezetvédelmi program felülvizsgálatakor kerülnek majd beépítésre a koncepciók által előírt feladatok.

A város zöldterületi kataszterének elkészítése.

Még a zöldterületi koncepció elkészítése előtt szükség lenne a zöldterületi kataszter elkészítésére, melyből tisztán láthatóak lennének értékeink és megoldandó problémáink.

2.3. A TERMÉSZET VÉDELME

2.3.1. Természetvédelem

Az ismert védett növényeink élőhelyeinek, a madárfajok életterének védelme a helyi természetvédelem elsőrendű feladata.

A meglévő városi és városkörnyéki zöldterületek további gondozása, területük növelése; a pihenő parkok olyan értelmű fejlesztése, hogy a fejlesztés ne jelentse azok területi csökkenését.

Tervezett természetvédelmi területek védelmének létrehozása, kezelési tervek elkészíttetése

Az elmúlt évek során a „Gyakorló Város” program keretében számos védelemre alkalmas terület lett kijelölve, melyek egy részének értékvizsgálata is elkészült. El lehet indítani a védetté nyilvánítást.

Vannak viszont olyan védett területeink, ahol hiányosak a védelemhez szükséges kezelési tervek. Ezeket pótolni kell.

Tájrehabilitáció elkezdése

A szakbizottságok bevonásával elkészült a Liget, táj-rehabilitációs terve. A terv megvalósításához nem tudott hozzákezdeni az önkormányzat a költségkeret hiánya miatt. Mennél tovább húzódik a program elkezdése, annál nagyobb pénzeszközök, bevonását teszi szükségessé.

A természetvédelmi területek bemutatása, karbantartása

A területek értékeit nem elég megvédeni, azt meg kell ismertetni az emberekkel, turisztikai jelzőtáblarendszerrel és különböző kiadványokkal, ismertetőkkal, melyekkel évről-évre ellátja a város a természetvédelmi területeket birtokba vevőket. Különös tekintettel kell az iskolákat és egyéb oktatási intézményeket bevonni ebbe az ismertetőmunkába, mert a fiatalokkal kapcsolatban nem csak a területek megismertetése, hanem a természetben való viselkedésforma elsajátíttatása is igen komoly feladat. Az útvonalak mentén pihenő területeket alakított ki a város, melyek évről évre elhasználnának és nehezen állják a vandálok rongálási hullámaikat is. Ha azonban újra és újra nem kezdjük el a műtárgyak helyreállítását, karbantartását féltő, hogy ez a hullám még nagyobb méreteket fog ölteni.

A Duna-menti ökofolyosó pótlásának vizsgálata

A város déli részének beépítési terveinek elfogadásakor figyelmen kívül hagyták az állatok által használt ökofolyosók létét, mely a vízpartot köti össze a környékbeli erdőségekkel. Annak ellenére, hogy sehol sem voltak ezek a folyosók feltüntetve, az állatvilág számára ezek létfontosságú ökológiai elemei a természetnek. Meg kell vizsgálni ezen, folyosók pótlásának lehetőségét, annak érdekében, hogy a térség visszanyerje ökológiai egyensúlyát.

2.3.2. Tájvédelem

A természet alkotta tájak városunkban is megőrzendők, azok nem áldozhatók fel pillanatnyi gazdasági érdekeknek.

A táj-rehabilitáció során gondoskodni kell a károsodott, degradálódott tájelemek rekultivációjáról.

2.4. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK

2.4.1. Hulladékgazdálkodás

Élettartam meghosszabbítás és regionális hulladéklerakó kialakítása

A jelenlegi kommunális hulladéklerakó telepet az előírásoknak megfelelően szükséges korszerűsíteni, elgondolkozni az élettartam meghosszabbításának, illetve a komposztteleppé való kibővítésének lehetőségén, megtelte után pedig azt rekultiválni kell a törvényeknek megfelelően.

A fenti tervek egyeztetésébe be kell vonni a területileg illetékes csörögi önkormányzatot is, tekintettel a településen kialakult fokozott környezeti érzékenységre.

Az élettartam meghosszabbítástól függetlenül küszöbön áll egy új regionális kommunális hulladéklerakó tervezése és kialakítása. Ennek a lerakónak a hely kijelölése a hulladék lerakásának gazdasági tényezői, a város szerepe a kialakításban a régió helyzetében betöltött szerep miatt kulcs fontosságú.

A termelési nem veszélyes hulladékok mennyiségét teljes körűen fel kell mérni és szükséges azok csökkentése; hulladékszegény és fajlagosan kevesebb alapanyagot felhasználó technológiák bevezetése, az újrafelhasználás és újrahasznosítás arányának növelésével.

A szelektív hulladékgyűjtés-, valamint a veszélyes hulladékok gyűjtésének további biztosítása, kiszélesítése a lakosság körében és az intézményekben

Az eddigi 22 hulladéksziget kiszélesítése az elmúlt hetekben fejeződött be. Ez viszont még nem elég ahhoz, hogy a város lakói azt rendeltetés szerint és öntudatosan használják. Ehhez egy felvilágosító kampányra van szükség, mely nem csak az iskolákat és a munkahelyeket, hanem minden egyes háztartást felkeres a tanítás és az ismertetés céljával. A veszélyes hulladékok lakossági gyűjtése és időszakos átvétele és a szárazelemek oktatási intézményekben való gyűjtése 10 éves múltra visszatekintő sikeres programsorozat. Fenntartása a

továbbiakban is fontos feladat, el kell gondolkozni a város egyéb intézményeire való kiszélesítésén.

A városházán feledésbe merült papír különgyűjtését függetlenül attól, hogy az, plusz feladatokat ad a dolgozóknak és a kezelőknek (ívpapír, vagy iratmegsemmisítőnek a termékétől függetlenül), újra el kell kezdeni. Ez a tevékenység példaerejű lehet az iskolák, illetve egyéb intézmények felé.

Szelektíven gyűjtött anyagok újrahasznosításának kiszélesítése

A szelektíven gyűjtött anyagok további sorsa kétségeket ébresztett a polgároknál, mivel többször előfordult, hogy az ürítés a külön gyűjtött anyagok egybeöntésével végződött. Természetesen ez csupán munkafegyelem kérdése. Nagy hangsúlyt kell fektetni a lakosságnak való példamutatás terén, illetve tökéletesíteni kell az újrahasznosítás lehetőségeit. Közzé kell tenni az újrahasznosításból eredő bevételeket, illetve azokat a célokat, melyeket ezen összegek ráfordításával szeretnénk finanszírozni.

Kommunális rendelet kiegészítése

A város új kommunális rendelete foglalkozik a szelektív hulladékgyűjtéssel, annak újrahasznosításával, a veszélyes hulladékok lakossági gyűjtésével, a lakosság szelektíven gyűjtésének ellenőrzési lehetőségeivel viszont nem. Ilyen tekintetben újra kell fogalmazni a rendeletet, mely kiterjed a fenti kérdések szabályozására is.

Hulladékudvar létrehozása

A város terveiben már évek óta szerepel egy úgynevezett hulladékudvar létesítése, amely a különböző jellegű hulladékok, újrafelhasználására adna lehetőséget. Ezt a hulladékgazdálkodási törvényben foglaltak miatt is kötelező érvényűnek kell tekinteni.

2.4.2. Zaj és rezgés elleni védelem

Zajtérkép és zajcsökkentési terv létrehozása

Az NKP-val összhangban az általánosan elérendő cél hosszabb távon a legfeljebb 65 dB terhelési szint betartása.

Az ipari jellegű létesítmények telepítésével fokozott figyelmet kell fordítani a vonatkozó zajvédelmi előírások betartására. Ezek használatba vétele, üzembe helyezése során műszeres mérésekkel kell ellenőrizni, illetve igazolni a megengedett zajterhelési határértékek teljesülését. Ezt a törekvést a város helyi zajossági rendelete is támogatja, sőt szigorítja. A zajosság mérési lehetőségek

korlátozott rendelkezésre állása, valamint a kötelezések figyelmen kívül hagyása a feladat megoldását nehezíti.

A környezetet várhatóan zavaró kereskedelmi, valamint az ellátást és egyéb szolgáltatást végző létesítmények esetében már az engedélyezési eljárás során fokozott gondossággal és figyelemmel szükséges eljárni annak érdekében, hogy az esetleges zaj- és rezgéshatásokat már a telepítéskor le lehessen csökkenteni.

A város zajosságának ismerete érdekében el kell készíttetni a zajtérképet, mely kiindulója lehet a forgalomcsillapítási tervnek és a zajcsökkentési tervnek, valamint olyan koncepció elfogadásának, mely hosszú távra meghatározza, a zajos egységek telepítését.

A közúti zajosság csökkentése, forgalomcsillapítás

A közutak környezetében jelentős zajszint-csökkentésre több módszer lehetséges:

- a közutat sétáló utcává alakítják

Ezzel a megoldással a közúti forgalom zavaró hatása megszűnik, a város más területein viszont várhatóan nőni fog a zajszint. Célszerű a sétálóutcák létesítését úgy eltervezni, hogy a kiváltott utca, utcák forgalmának zaja olyan területekre terelődjön, melyek zajossági szempontból nem frekváltak és a megnövekedett terhelés nem haladja meg a határértékeket. Városunkban a lakosság régi vágya a sétáló utcák létrehozása a belvárosban, melyet nemcsak a zajossági, levegőszennyezési, hanem a város kulturális és kereskedelmi élete is megkíván.

- forgalomlassító intézkedések

A gyakorlatban ez a „fekvő rendőr” megoldást jelenti. Más hasonló településeken végzett vizsgálat eredményei alapján a forgalom lassító műtárgy a közúti közlekedés zaját nem, vagy nagyon kis mértékben csökkenti. A gépjárművek folyamatos haladását megszakítja, a lassúbb jármű kisebb zajjal közlekedik, de a fékezés, gyorsítás miatt az egész folyamat zajszintje nem változik.

- forgalomszervezési megoldások

A közutak zajszintjének domináns összetevője a teher- és az úgynevezett nehéz gépjárművek által keletkezett zajesemény. Korszerű személygépjárművek

már jóval csendesebbek, mint a korábbi időszakokban használt járművek. Megemlíthető az utóbbi időszakokban jelentkező motorkerékpárok számának növekedése, amely esetenként szintén okozhat zajszint-növekedést. A városi közutakról tiltó táblával, közlekedés-rendészeti intézkedésekkel a tehergépjárművek száma korlátozható. A Dr. Csányi László körúton történt hosszú idejű zajvizsgálat idején a hétfégi „kamionstop” hatásával is magyarázható a zajszint csökkenés. Természetesen az általános forgalom is lecsökkent. Ugyanakkor az éjszakai időszakokban jelentős különbség nincs a hétfégi és hétköznapi forgalom közt.

- *passzív zajvédelem*

A meglévő útszakaszok mellett a városi részeken zajvédő falat nem lehet építeni. A védendő épületek nyílászáróinak akusztikai javításával az épületen belüli zajterhelést lehet csökkenteni. Az új létesítmények tervezésekor hatósági előírásokkal kell erre kötelezni a beruházót, építtetőt.

2.4.3. Sugárzás elleni védelem

A Csernobili katasztrófa megtörténte óta a lakosság bizalmatlan az Ukrajnából, illetve más, nem azonosítható helyről érkező építési anyagokkal kapcsolatban. A vizsgálati díj fizettetése mellett biztosítani kell a lakosságnak a lehetőséget a sugármérésre az említett építőanyagok terén.

2.4.3. Környezetbiztonság

Környezetbiztonsági informatikai rendszer kiépítése

Az NPK-val, az OECD és az EU követelményekkel összhangban a kémiai biztonsággal foglalkozó országos szabályozás szerint városi szinten is külön programot szükséges indítani az ipari balesetek és a kémiai kockázatok csökkentésére.

Olyan környezetbiztonsági rendszer kidolgozása szükségeltetik, mely közérdekű, webes alapon a polgárok részére is elérhető és folyamatosan figyelemmel kísérhetjük segítségével a közérdekű környezeti információkat. Erre a gondolatmenetre fogadóképességet mutatott a cementgyár az alternatív tüzelőanyagok bevezetésének tervezése kapcsán.

Havária-tervet és szmogriadó-tervet kell kidolgozni a városban

Az NKP-val összhangban helyi környezetbiztonsági informatikai rendszer kiépítése szükséges, ügyeleti rendszer kialakításával és működtetésével; valamint szükséges kidolgozni a Környezettudatos Irányítás Cselekvési programját. Ez a program segítse a környezettudatos irányítás eszméjének és eszközeinek (szabályok, ellenőrző listák, magatartási kódexek) önkéntes bevezetését szervezeteknél, főleg az ipar, mezőgazdaság és önkormányzatok körében.

A rendszer kialakítása nemcsak a környezetvédelemi, hanem a katasztrófa elhárítási, polgárvédelmi érdekeket is szolgálja.

3. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZEI

3.1. A PROGRAM STRATÉGIAI ALAPELVEI

A fenntartható fejlődés

A fenntartható fejlődés két, a piac által nem kellően érzékelhető szempontot kíván érvényesíteni, a környezeti értékek megtartását és a jövő generációkért érzett felelősség elvét. A társadalom fenntartható fejlődésének környezetvédelmi vetülete a környezet fenntartható használatát jelenti, vagyis azt az alapelvet, hogy úgy javítsuk az emberi élet minőségét, hogy közben a természeti erőforrások és az életfenntartó ökológiai rendszerek teherbíró és megújuló képességének határain belül maradjunk. A fenntartható fejlődés feltételezi, hogy egyensúlyt lehet teremteni a szükségletek kielégítése és a környezeti értékek megőrzése között. Itt

kulcskérdés a lételelemek (víz, föld, levegő) állapotának és a természet megőrzésének igénye. Az elv érvényesítése megkívánja egy sor nem piaci megoldás érvényesítését. Az elvet egyaránt érvényesíteni kell helyi, regionális és globális szinten.

Az elővigyázatosság elve

Az emberi tevékenység bővülésével társadalmi és földrajzi munkamegosztás fokozódásával és szakosodásával rohamosan növekednek, és gyakoribbá válnak az ezekből eredő környezeti kockázatok. Az újabb és egyre bonyolultabb termelési rendszerek, technológiák alkalmazása során egyre nő a környezeti hatásokra vonatkozó bizonytalansági tényező. A kockázatok csökkentése érdekében az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni azokban az esetekben, amelyek során súlyos vagy visszafordíthatatlan környezeti károk következhetnek be a jövőben. Ennek legjellemzőbb példái a vegyi anyagokkal kapcsolatos problémák, a nukleáris biztonság kérdései és a hosszabb távon fenyegető globális éghajlatváltozás.

A megelőzés elve

A megelőzés elvének érvényesítése nélkül nem lehet előrelépni a fenntartható fejlődés irányába. A megelőzés egyrészt általában lényegesen gazdaságosabb megoldás az utólagos beavatkozásnál, másrészt vannak olyan esetek - főleg a természeti értékek területén -, ahol az eredeti értékek semmilyen ráfordítással sem állítható helyre.

Az ilyen értékek csak a káros hatások megelőzésével óvhatók meg. Ezért a program fő iránya a megelőzés kell, hogy legyen.

A stratégia kulcskérdése a megelőzés elvének érvényesítése. A korlátozott erőforrásokat és lehetőségeket még azon az áron is a megelőzésre kell fordítani, hogy a meglévő környezetállapothoz kapcsolódó problémák felszámolása hosszabb időt vesz igénybe.

A megelőzés elve megköveteli, hogy a környezetvédelem segítse és befolyásolja a technológiai fejlődést, részt vegyen annak támogatásában. Hasonlóképpen ezen elv érvényesítéséhez a környezetbarát termékek elterjesztésének és a jelenleg használt, környezeti problémákat okozó anyagok helyettesítésének megoldására is szükség van. Azokat a technológiai fejlesztéseket, innovációs lépéseket, termékkorszerűsítéseket, amelyek a környezet igénybevételét, terhelését csökkentik, éppen úgy támogatni szükséges, mint a csak közvetlenül környezetvédelminek tekintett beavatkozásokat. A környezetvédelem segítse és ösztönözze a környezettudatos irányítási módszerek bevezetését, valamint a technológiai fejlődést, vegyen részt azok támogatásában.

Partneri viszony

A környezetpolitika kialakítása és megvalósítása során a program partneri viszonyt kíván kialakítani a különböző szereplőkkel. Ennek érdekében meg kell teremteni az egyes közigazgatási szintek közötti hatékony és folyamatos együttműködés feltételeit.

Az NKP-al összhangban egyre nagyobb szerep jut az önkormányzatoknak és társulásoknak a környezeti problémák megoldásában. Törekedni kell a nyílt és eredményes kapcsolatok megteremtésére az önkéntes állampolgári csoportokkal, civil szervezetekkel, oktatással, egészségüggyel, szennyező vállalatokkal.

A stratégiát és magát a programot elfogadhatóvá kell tenni a társadalom számára. A környezetvédelmi beavatkozások hatékonyságának biztosítása, az érintettekkel való viszony javítása, megelőzés elvének érvényesítése érdekében előre kell lépni a környezetvédelmi céloknak a többi ágazat politikájában való integrálása kérdésében. A fenti célok csak akkor biztosíthatók, ha ez az utóbbi törekvés sikeres.

Szükség van a gazdálkodók környezetvédelemben való részvételi lehetőségének javítására. Lehetőség szerint szükséges a vállalkozók részvételének növelése a környezetvédelemben.

Gazdaszemlélet

A környezetvédelemnek olyan kötelező feladatai is vannak, amelyek nem kapcsolhatók a piacgazdasághoz, ezért szükség van olyan megoldásokra, amelyek környezetvédelmi és természet megőrzési célokat valósítanak, meg és ehhez biztosítják a gazdasági eszközöket.

Ennek feltétele, hogy úgy az állam szintjén, mint az önkormányzatoknál, az értékek megtartása érdekében kialakuljon a „gazdatípusú szemlélet” és az ennek megfelelő felelősségtudat is.

A stratégia célként tűzi ki az állami és önkormányzati példamutatást, mert e nélkül nem várható el a lakosságtól és a vállalkozóktól a környezetvédelem érdekében történő cselekvés. Ehhez a példamutatáshoz nem csupán a „gazda” módjára való viselkedésre, de a megalkotott szabályok betartására is szükség van. A gazdaszerep gyakorlata annál erősebben jelentkezhethet, minél konkrétabb maga a gazdálkodás tárgya. A problémák megjelenése és azok gyakorlati megoldása a helyi vagy regionális szinten a legjellemzőbb. Ennek megfelelően a stratégia olyan megoldásokat képvisel, amelyek nagyobb lehetőségeket teremtenek helyi és regionális szinten a társadalmi részvételre és beavatkozásokra.

3.2. A TERVEZÉS-SZABÁLYOZÁS-FINANSZÍROZÁS ALAPKÉRDÉSEI

A korszerű környezetpolitika előrelátó, cél-orientált és integrált megközelítést a különböző területi szintek és az ágazatok közötti egyeztetett tervezést, programkészítést és megvalósítást igényel. A környezetvédelmi törvény ennek szellemében rendelkezik a megyei és települési önkormányzatok környezetvédelmi programalkotásának kereteiről és rendjéről. A törvény előírja a települési környezetvédelmi program legalább kétévenkénti felülvizsgálatát, értékelését, és ennek megfelelően a szükségessé váló tervezési módosításokat.

A folyamatosan alkalmazott stratégiai tervezési módszerek helyi szinten is jó lehetőséget biztosítanak a környezeti célok, prioritások és probléma-megoldási módok pontosabb mérlegelésére. A stratégiai tervezés alkalmas az állandóan változó külső környezet új kihívásaihoz történő alkalmazkodás elősegítésére, a környezetvédelem eszköztárát gazdagító új megoldások folyamatos elsajátítására.

Ugyanakkor a számításba vehető alternatívák feltárása révén lehetőséget nyújt a különböző környezeti kockázatok csökkentésére, illetve megelőzésére, a szükséges pénzügyi források, költségvetési igények pontos megoldására, az erőforrások pontos hasznosítására.

Érvényesülnie kell a „szennyező fizet” elvnek.

A szabályozás alapja a legtöbb esetben egy-egy helyi vagy regionális szinten megjelenő környezeti probléma megoldása. A szabályozás hatékonyságának javítását csak akkor lehet elérni, ha a kiválasztott eszközök megfelelnek a megoldandó probléma jellegének. Hatékonysági szempontból elengedhetetlen, hogy a szabályozási rendszer bizonyos elemei tükrözzék a helyi és regionális környezeti problémák sajátosságait. Ennek érdekében folyamatosan át kell tekinteni a környezetvédelem ösztönző és finanszírozási rendszerének működését helyi szinten is.

Helyi szinten szükséges a környezetvédelmi finanszírozási rendszer meghatározása, évente a meghatározott környezetvédelmi feladatokhoz igazított költségvetési keret meghatározása. A környezetvédelmet és a természetvédelmet önálló feladatként kell elismerni, és számára az éves költségvetésben önálló keretet kell biztosítani. Szükséges a meglévők mellett néhány alapvető környezetvédelmi önkormányzati rendelet megalkotása.

3.3. KUTATÁS, MŰSZAKI FEJLESZTÉS

A program stratégiája alapján a kutatási és műszaki fejlesztési feladatok kiemelt szerepet kapnak, mert segítségükkel biztosítható mindazon ismeretek, eljárások, módszerek, technológiák stb., amelyek a program adott időszakra eső feladatainak hatékony végrehajtásához szükségesek, és emellett a további célkitűzések megalapozása is biztosítható.

A stratégia a megelőzés elvére tette az egyik fő hangsúlyt, amelynek egyértelmű következménye, hogy a technológiai folyamatok és a forgalomba kerülő termékek korszerűsítése az egyik legfontosabb cél.

A fejlett országok integrációs szervezeteihez való csatlakozás egy sor direktívának, termék és termelési szabványnak, irányelvnek az alkalmazásával jár együtt, amely elképzelhetetlen hatékony K+F tevékenység nélkül.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény 53.§ 2.) bekezdése szerint egyrészt fokozni kell a K+F tevékenységét, másrészt szükséges biztosítani a különböző szervezetekben folyó munkák összehangolását.

Ennek leghatékonyabb módja a majdani országos környezetvédelmi K+F programhoz kapcsolódóan helyi K+F program indítása.

A Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban az önkormányzati környezetvédelmi K+F program fő irányai a következők:

- a környezet állapotával, állapotváltozásával és terhelhetőségével kapcsolatos kutatás, műszaki fejlesztés. Célja a környezeti folyamatok jobb megismerése és ennek birtokában a problémákat megelőző csökkentő beavatkozások hatékonyságának javítása.
- a környezet (természetes és művi) állapotát, állapotváltozásait, terhelését, terheltségét nyilvántartó, komplex mérő, megfigyelő és információs rendszer fejlesztésének, illetve továbbfejlesztésének tudományos megalapozása.
- a környezeti, természeti erőforrások (pl.: levegő, víz, talaj), ökológiai adottságok mennyiségi és minőségi számbavételét szolgáló kutatások, különös tekintettel azok környezeti érzékenységének elemzésére.
- Természeti folyamatok, illetve a beavatkozások hatására bekövetkező környezeti változások (mennyiségi és minőségi), hatásmechanizmusok vizsgálata.
- A védett és védelmet igénylő területek élő és élettelen természeti értékeinek feltárása, a területek fenntartását és bővítését megalapozó kutatások.

- A környezeti követelmények, célállapotok meghatározásának tudományos megalapozása, figyelembe véve az újabb típusú szennyezőanyagokat (pl.: szerves mikroszennyezők), a káros anyagok együttes hatását.
- Az egészséget támogató környezet biztosítása, a környezet szennyezésének és az emberi egészség közti összefüggések fenntartására, az ok-okozati kapcsolatok igazolása, a szükséges intézkedések megtétele érdekében.
- Globális éghajlatváltozással kapcsolatos kutatások. Természeti adottságokat érintő módosulások nagyon mélyreható változásokat jelenthetnek a gazdaság és társadalom számára. Az ilyen jellegű kutatások elsősorban a vízkészlet-gazdálkodás és az élővilág-védelem szempontjából döntőek a jelenlegi stádiumban.
- A környezet, a gazdaság és a társadalom kapcsolatrendszerének, valamint a harmonikus környezetgazdálkodás megvalósításához szükséges társadalmi feltételek feltárása.
- A környezetgazdaság alapjainak kutatása és a piacgazdálkodásba illesztés feltételeinek feltárása.
- A környezet szabályozott védelmét, hasznosítását és fejlesztését egyaránt szolgáló jogi és gazdasági szabályzórendszer fejlesztésének megalapozása.
- Környezeti oktatás, nevelés, ismeretterjesztés és tudatformálás korszerű módszereinek feltárása.
- A társadalom közreműködésének, részvételének, érdekérvényesítési mechanizmusainak elméleti megalapozása. Az önkormányzat szerepének elemzése, a helyi érdekkülönbségek, érdekazonosságok lehetséges kezelési módjai.
- Térségi (regionális) komplex környezetvédelmi kutatások.
- A leginkább veszélyeztetett vagy már erősen szennyezett, ökológiai stabilitásukban károsodott területek, ipari válságterületek, rekreációs területek átfogó ökológiai szemléletű értékeléséhez szükséges kritériumok kidolgozása, a környezeti állapot javításához szükséges önkormányzati döntések és intézkedések tudományos megalapozása.

3.4. A KÖRNYEZETVÉDELMI INFORMÁCIÓS RENDSZER FEJLESZTÉSE

A Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseit figyelembe véve helyi szinten is szükséges környezetvédelmi információs rendszer kialakítása, mely kapcsolódik a regionális és végső soron az országos rendszerhez. A létrehozandó környezetvédelmi információs és adatrendszert úgy kell kialakítani, hogy az jól kezelhető és elérhető legyen. Az egységes, komplex információs rendszerben megvalósítható az adatok helyi szintű megbízható gyűjtése, ellenőrzése, térinformatikai alapokon nyugvó rendszerezése, feldolgozása és továbbítása. A környezetvédelem terén is szükség van az Internet elérhetőségének biztosítására.

A Nemzeti Környezetvédelmi Program megvalósításával párhuzamosan Vácott is létre kell hozni az OECD és EU igényeknek megfelelő adatbázisokat.

3.5. INTÉZMÉNYI RENDSZER

A Program megvalósítása szempontjából alapvető a környezetvédelem intézményrendszerének helyi szinten való erősítése. E nélkül veszélybe kerülhet a fenntartható fejlődés elvének gyakorlati érvényesítése, a közérdek védelme, az önkormányzati környezetvédelmi feladat ellátása.

A Nemzeti Környezetvédelmi Program céljainak megfelelően erősíteni kell az önkormányzat környezetvédelmi intézményrendszerét.

Elengedhetetlen bővíteni és hatékonyá tenni a környezetvédelmi szakmai és szervezeti rendszert, elősegítve annak megfelelő működését a szakmai és a lakossági feladatokban való közreműködésnél.

3.6. A LAKOSSÁGI RÉSZVÉTEL ÉS TUDATOSSÁG ERŐSÍTÉSE

A program megvalósításában nagy szerep hárul a helyi társadalom szereplőire, szervezeteire. A környezetvédelmi, természetvédelmi és területfejlesztési törvénnyel, valamint a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban, e vonatkozásban sajátos feladatai vannak önkormányzatunknak.

A környezetvédelmi ismeretek, az ökológiai szemlélet és a környezettudatos magatartásforma kialakítása minden állampolgár és minden szakma számára elengedhetetlen a fenntartható fejlődés irányába való előrelépés igénye miatt. Az oktatás, képzés, tájékoztatás feladata, hogy az emberek számára világossá tegye az egyes döntéseik környezeti következményeit és a helyes megoldások módjait. Az önkormányzatnak ebben tevékeny részt szükséges vállalnia.

A helyi társadalom környezethez való viszonyában az országos és helyi tömegtájékoztatási eszközöknek döntő szerepe van. Környezetvédelmi tájékoztatás hatékonyabb formáinak alkalmazását kell elősegíteni és egyidejűleg a színvonalat növelni.

A helyi társadalom szempontjából is alapvető elvárás az információhoz való jog biztosítása. Ebből a szempontból nem elegendő a környezeti állapotadatok megoldása, hanem szükség van az okok, okozók tisztázására is, mert e nélkül a védekezésnek korlátozottak a lehetőségei. Szükség van az információhoz való jutás lehetőségeinek javítására. A társadalom tudatossága csak olyan körülmények között növelhető, amelynél a valóságos helyzet ismertetése a normális állapot, és ez nem lehet állandó mérlegelés tárgya. A közösségek és a lakosság öntevékeny környezetvédelmi kezdeményezései számára szükséges megteremteni a hátteret.

Tudatosítani kell a helyi társadalomban, hogy a környezeti feltételek, értékek a megfelelő életminőség lényeges összetevői. A Program feladata olyan lehetőségek megteremtése, amelyek kihasználásával mód nyílik környezetbarát és egészséges életmódot folytatni.

A társadalmi részvétel és a tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek. A megvalósítás érdekében a megfogalmazott és elfogadott Programot széles körben szükséges nyilvánosságra hozni.

Elengedhetetlen a NAT részenként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatást helyi szinten is továbbfejleszteni.

Az önkormányzat ehhez eddig is segítséget nyújtott, ezt a gyakorlatot kívánja a jövőben is folytatni.

A környezeti nevelést már egészen kicsi korban szükséges elkezdeni. Ehhez nyújtanak segítséget a közös rendezvények, akcióprogramok, környezetvédelmi klubok, szerveződések, melynek Vácott nagy hagyományai vannak.

A legfontosabb feladat a közvélemény szemléletének abban az irányba való formálása, hogy a szebb és egészségesebb környezet már belső igénnyé váljon. Ha a saját területén minden ember tesz valamit környezetünkért, akkor az előbb vagy utóbb mindenképp pozitív eredményhez és pozitív környezeti gondolkodáshoz vezet.

3.7. NEMZETKÖZI EGYÜTT MŰKÖDÉS

Mivel 2004-től Magyarország az Európai Unió tagja, a Nemzeti Környezetvédelmi Programnak eleget téve, szükséges megtalálni azt az ésszerű alkalmazkodási szintet és ütemet az EU kívánalmaihoz és nemzetközi szerződések teljesítéséhez, amely városunknak is megfelel.

A nemzetközi kötelezettségek és az ezekhez kapcsolódó feladatok teljesítésénél szükséges elérni, hogy ezek szorosabb kapcsolatban legyenek a hazai környezeti problémák megoldásával. A kettő megfelelő összekapcsolása lényeges hatékonysági követelmény.

Elengedhetetlen, hogy a környező (és EU tagsággal már rendelkező) országokkal, valamint Vác testvérvárosaival a környezetvédelem terén is hatékony kapcsolatot alakítsunk ki.

Fontos a nemzetközi pályázatokon való részvétel is, melyre a testvérvárosi kapcsolatok ajánlások, önrész és egyéb tekintetben komoly támogatást nyújthatnak.

3.8. A PROGRAM PÉNZÜGYI IGÉNYEI

A környezetvédelmi költségek fedezésére különböző forrásokat szükséges elkülöníteni a költségvetésben:

1. A környezetvédelmi dologi kiadásokra (mérések, tanulmánytervek készíttetése, állapotfelmérések, fenntartási költségek, városi környezetvédelmi programok, környezeti nevelés költségei, környezeti és környezet-egészségügyi adatok nyilvántartása, informatikai háttér biztosítása stb.), mint szakfeladatra évente külön költségvetési keretet kell meghatározni.

A tervek külön szakfeladatként kezelik a természetvédelmi és a környezetvédelmi feladatok költségeit.

2. A létrehozott Önkormányzati Környezetvédelmi Alapot működtetni kell, szükség van a források bővítésére (eddig elméletileg a környezetvédelmi bírságok jelentették az egyetlen forrást). A vállalatok által felajánlott összegek bizonyos részét pályázat útján vissza lehetne juttatni kisebb volumenű környezetvédelmi fejlesztéseik finanszírozására.

3. A környezetvédelmi célú fejlesztésekre, beruházásokra évente külön fejlesztési keretet szükséges biztosítani, mely a programból fakadóan prioritási sorrendben finanszírozza a legégetőbb környezetvédelmi beruházásokat, fejlesztéseket. A környezetvédelemre szánt pénzügyi keretek biztosításáról, valamint a feladatok és

környezetvédelmi fejlesztések, beruházások ütemezéséről minden évben környezetvédelmi intézkedési terv, gondoskodik.

4. Környezetvédelmi Alapítvány működtethető, mely lehetőséget ad olyan pályázatokon való részvételre, melyek civil szervezetek programjait támogatnak.

3.9. KÖRNYEZETI JÖVŐKÉP KIALAKÍTÁSA

A már elfogadott környezetvédelmi koncepcióval (2000.) egyetértésben szükséges egy környezeti jövőkép kialakítása városunk számára. Ehhez elengedhetetlen a lakossággal, vállalatokkal és a hatóságokkal a környezetvédelem terén még szorosabb együttműködés kialakítása.

A fő cél az otthonos kisváros kialakítása, melynek célterületei:

- **a környezettel jól gazdálkodó város**
- **környezetbarát szemléletű város**
- **cselekvő város**
- **határok nélküli város és**
- **„a város, ahol mindig történik valami”**

Az elmúlt 14 év során számos olyan lakossági program vált hagyománnyá, mely a város lakóinak környezettudatos viselkedését erősíti, segít a környezeti jövőkép kialakításában. Ezen program a következők:

- **Föld Napja rendezvénysorozat**
- **Váci Környezetvédelmi Napok rendezvénysorozat**
- **Adj egy Napot a Ligetnek tisztasági program**
- **„Ültess fát az elmúlás ellen” lakossági növénytelepítési program**
- **Használtelem gyűjtési verseny**
- **Lakossági veszélyes hulladékgyűjtési akciók**

A paletta legújabb eleme „**Virágos Magyarországért**” országos mozgalomban való részvétel, mely mindenképpen folytatandó, ehhez elengedhetetlen a közterületek, intézmények és lakóházak virágokkal, növényzettel való tartós díszítése a lakosság tevékeny bevonásával.

A környezeti jövőkép megalkotása szorosan összefügg az emberek környezeti tudatosságának növelésével, szemléletformálással és a környezettudatos magatartásforma kialakításával.

A tiszta, egészséges környezet leteheti a fejlett idegenforgalom alapköveit.

4. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK KULCSTERÜLETEI

Vác Környezetvédelmi és Természetvédelmi Konceptiójával megegyezően:

- **GAZDASÁGI:**
A környezettel jól gazdálkodó város
- **TÁRSADALMI-KULTURÁLIS:**
Környezetbarát szemléletű város
- **KÖRNYEZETI:**
Cselekvő város
- **REGIONÁLIS:**
A határok nélküli város
- **KARAKTERT ADÓ:**
A város, ahol mindig történik valami

5. FELADATTERV A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT JAVÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

Az elérni kívánt környezetvédelmi célok az alábbiakban a változtatás okaival, várható változással, táblázatos formában becsült költségekkel, felelősökkel és határidők feltüntetésével láthatóak. A táblázat a program vizsgálati anyagai alapján, a célkitűzéseit számba véve foglalja össze a teendőket.

Feladatterv a környezeti állapot javítása érdekében:

A	Levegőtisztaság-védelem	1-8
B	A vizek védelme	1-9
C	Földvédelem	1-7
D	A települési környezetvédelem	1-9
E	Az épített környezet védelme	1-5
F	Természetvédelem	1-6
G	Hulladékgazdálkodás	1-8
H	Zaj és rezgés elleni védelem	1-3
I	Sugárzás elleni védelem	1
J	Környezetbiztonság	1-4
K	Általános környezetvédelmi feladatok	1-5

Feladat		Mi okból merült fel a feladat	Mi várható a feladat megoldásától	Mennyibe kerül? (e Ft.)	Ki érte a felelős? Mikorra várható a megoldás
LEVEGŐVÉDELEM					
A.1.	A levegőszennyezettség folyamatos mérése, a lakosság tájékoztatása(mérőhálózat felállítása)	Tudnunk, hogy a város légtérét a gyárak és a közlekedés mennyire szennyezik	a lakosok tisztánlátása, bizonyítási, érvelési alap, indok a cselekvésre. Cselekvés mértékének a megállapítása.	Évente 2 000.- Pályázatile hatóságok kihasználá sával	Jegyző, Környezetvédel-mi Vezető ANTSZ Hi.:Folyamatos
A.2.	Biofal telepítés folytatása a 2. Sz. főút és a forgalmas utak újabb szakaszain	A közlekedési légszennyezők és zajok veszélyeztetik a lakosokat	Organikus védősáv. A lakosok jobb közérzete és egészségi állapota	Évente 1500.-	Jegyző, Környezet- védelmi Vezető, Főkertész Hi.: 2008
A.3.	A 2.sz. főút elkerülő szakaszán véderdősávok pótlása, további telepítések további telepítések.	Az út megépült, a környezetvédelmi beruházás azonban nem teljes körűen készült el	Az új 2. sz. főút szennyezésétől megvédi a lakosságot és javítja az esztétikai hatást.	Évente 2 000.- 5 évre tervezve	PEMÁK Kht., Jegyző, Környezetvédel-mi Vezető Hi.:2008
A.4.	Az új belvárosi forgalmi rend tervezése, bevezetése	A forgalom fokozottan szennyezi a levegőt, nagy zajjal és rezgéssel jár	Cselekvési terv, Kisebb szennyezettség és csendesebb utak, nyugodtabb, egészségesebb emberek	10 000.- Avégre- hajtás ktg. a tervtől függ.	Jegyző, Kör- nyezetvédelmi Vezető, Főmér- nökség,Főépítész Hi.: 2005
A.5.	Levegőmérés esetenként a panaszolt területeken	Lakosság igényli. A helyzet ismerete, ill. referencia céljából	Ismeretanyagunk lesz a jövőbeni változtatásról, ill. a térség terheléséről	Szükség esetén Évente 1500.-	Jegyző, Környezet- védelmi Vezető ANTSZ Hi.: Folyamatos
A.6.	Sétálóutcák létesítésének vizsgálata és kialakítása a belvárosban	Közlekedési adottságok más lehetőséget nem tesznek lehetővé a funkció megtartásához	Biztonságos és szennyezés mentes közlekedés, élő utcák	Pályá-zati lehe- tőségek ki- használásá val	Képviselő testület Jegyző, Környezet- védelmi Vezető PEMÁK Kht Hi.: 2005
A.7.	A kompikötő biztonságos helyre való áttelepítése.	A belváros levegőjét nagymértékben szennyezi.	Tisztább levegő a belvárosban.	A tervek végrehajtá sától függ.	Képviselő testület
A.8.	A forgalmas utak mentén a fák csonkításának befejezése.	A csonkolt fák miatt nőtt a szennyezettség.	Nő a zöldfelület, csökken a szennyezettség.	-	Jegyző, Főkertész Hi.: 2005

A VIZEK VÉDELME					
B.1.	A felszíni vizek tulajdonosainak felkutatása vízgazdálkodásra való kötelezés	Sok az elhanyagolt gazdátlan vízterület nagy a fertőzésveszély	Megújuló, biztonságos vízgazdálkodás	-	Jegyző, Környezet-védelmi Vezető Vízügyi hatóságok Hi.: 2004
B.2.	Vízminőség-mérési monitoring-hálózat kiépítése	Nincs használható információ és törvény írja elő	Megismerjük vizeink állapotát.	Évente 2 000.-	Jegyző, Környezet-védelmi Vezető Hi.: folyamatos
B.3.	A csatornák bemérése alapján az illegális kötések megszüntetése	Szennyezik a vizet és ezért az önkormányzat fizet	Illegális bekötés felszámolásával tisztább lesz a víz, kisebb a város kiadása	Évente 1 000.-	Jegyző, Környezet-védelmi Vezető DMRV Hi.: 2008
B.4.	A váci szabad strand létezésének vizsgálata	A víz alkalmas a fürdőzésre és az emberek fürdenek is	Ellenőrzötté válik a fürdőhely, megtervezhetők a létfontosságú műtárgyak	3 000-további kgt. a tervtől függ.	Jegyző, Főmérnök, ANTSZ Hi.: 2003.
B.5.	Patakmedrek rendbetétele	Külterületeken elhanyagoltak.	Biztonságos patakmedrek.	10 000.- Vízgazd. Társulás segítségével	Jegyző, Főmérnök, tulajdonosok, kezelők Hi.: 2005.
B.6.	Buki-tó környékének közművesítése.	A tavat a szennyvíz szennyezi.	Megújuló, biztonságos vízgazdálkodás	Tervektől függ.	Jegyző, Főmérnök, Tulajdonosok Hi: 2004.
B.7.	Csapadék és szenny-vízcsatorna hálózat szétválasztása	Szennyezzük az élő-vizeinket	Tisztább vizek, kevesebb csatornabírság.	Az elfogadott tervek alapján	Jegyző, Főmérnök Hi.: 2004.
B.8.	Csapadék és szenny-vízcsatorna hálózat kiépítése a város eddig nem közművesített területein.	Lakott területeken nincs kiépítve a közműhálózat, késik a 8 éves program végrehajtása	A hálózat kiépítésével nagymértékben csökken a környezeti terhelés.	Kistérségi Összefogással lehetséges.	Képviselő testület döntése alapján Jegyző Hi: 2003
B.9.	A város alatti hévforrás víznyerési lehetőségének bővítési vizsgálata	A kút vízhozama csökken	A bővítés a város idegenforgalmi lehetőségeit javítaná	Pályázati lehetőségek figyelembe vételével	Jegyző, Főmérnök, Hi: 2005.

FÖLDVÉDELEM					
C.1.	A talajszennyeződéssel járó tevékenységek az érzékeny területektől való távol tartása	Vác területének csaknem fele az erősen szennyeződéserzékeny kategóriába tartozik	Nem idéznénk elő további szennyeződést	-	Jegyző, Környezet-védelmi Vezető, tulajdonosok, kezelők Hi.: Folyamatos
C.2.	A szennyezettség és szennyezettség érzékenységi vizsgálatok aktualizálása.	10 éve nem aktualizálták, az állapot változott.	Reális helyzetkép és feladatok kijelölése	3 000-pályázati úton	Jegyző, Környezet védelmi Vezető tulajdonosok, kezelők Hi.: 2005
C.3.	Felhagyott bányagödrök felkutatása rekultivációja	Az elhagyott gödrök potenciális veszélyforrások	Kevesebb veszélyforrás, ésszerűbb használat	pályázati úton	Jegyző, Környezet-védelmi Vezető Hi.: 2005

C.4.	Duna-partra tervezett locsolóhálózat, megvalósítása	Öntözés a parton és a szennyező anyagok talajból gyorsabb kiürülését szolgálná,	Tisztulna a talaj és nem száradna ki a park.	pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, DMRV Hi.: 2005
C.5	Felhagyott szeméttelep rekultivációjának terve és végrehajtása	Ma is illegális veszélyes hulladék lerakóként működik, törvény írja elő	Új hasznosítható területhez jut a város	Tervezés 3 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Főmérnök Hi.: 2004
C.6	Liget és Duna-part közti terület tájrehabilitációja	A terület talaja szennyezett	Új hasznosítható zöldterülethez jut a város	Tervezés 3 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Főmérnök Hi.: 2005
C.7	Termőföldek művelési ágainak ellenőrzése.	Nőnek az elhanyagolt területek.	A termőföldek fokozott védelme.	-	Jegyző, Főmérnök, Földhivatal Hi.: folyamatos

A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM					
D.1.	A városi köztisztaság javítási program kidolgozása.	A polgárok tisztaság megőrzésével kapcsolatos ismereteik hiányosak.	Tisztább környezet.	Évente: 1 000.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Hi.: folyamatos
D.2.	Komposztálás megvalósítása városi komposzttelep kialakítása	A zöld hulladékot nem komposztálják	Komposztot nyerünk	26 000.- pályázati úton	Jegyző, Főmérnök, Csörög önkorm. bevonásával Hi.: 2004
D.3.	Szippantott szennyvíz elhelyezésének tervezése	Illegális és szennyező a mostani elhelyezése	Ebből adódó talajszennye-megszüntetésére	20 000.- pályázati úton	Jegyző, Főmérnök, DMRV Hi.: 2005.
D.4.	Illegális hulladék depóniák megszüntetése.	Szennyezik a külterületeket.	Tisztább környezet.	Összegyűlt hulladékoktól függően	Jegyző, Főmérnök Hi.: folyamatos.
D.5.	Erdősítési programterv végrehajtása	Kevés a zöldterület a város területén	Növekedni fognak a zöldterületek, jobb lesz a levegő és az emberek közérzete	Évente 5 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Fő-kertész, Hi.: 2013
D.6.	Tájrehabilitációs tervek készítése és rehabilitáció	Az elhanyagolt területek állapota romlik.	Értékes területekhez jut a város.	Évente 2 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető. Hi.: 2005
D.7.	Környezetvédelmi kiadványok, tantervi segédletek az iskolák és a polgárok részére	Nincs megfelelő segédanyag a szemlélet változtatáshoz.	A tudatformálás elősegítése.	Évente: 1 500	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: folyamatos
D.8.	Az iskolák környezetvédelmi nevelésének finanszírozása	Az iskolák környezetvédelmi nevelésének anyagi és szak-mai igényei vannak	Szakszerű környezeti nevelés, pályázati úton nyert anyagi fedezettel	Évente 2 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Oktatási bizottság Hi.: folyamatos
D.9.	Városi környezetvédelmi programok szervezése az ifjúság és a polgárok részére	A környezeti szemléletet folyamatosan javítani kell	Javul a város polgárainak, diákjainak környezetvédelmi szemlélete	Évente 2 000.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: folyamatos

AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME					
E.1.	Az infrastruktúra koncepció elkészítése.	Koncepció nélkül tervezni nem lehet. Döntés született a készítésükre.	Tervszerű városfejlesztés.	-	Jegyző, Főmérnök Hi.: 2004
E.2.	A közlekedési koncepció elkészítése.	Koncepció nélkül tervezni nem lehet. Döntés született a készítésükre.	Tervszerű közlekedés szervezés.	-	Jegyző, Főmérnök Hi.: 2004
E.3	Az épített környezet alakításának és védelmének koncepciójának elkészítése.	Koncepció nélkül tervezni nem lehet. Döntés született a készítésükre.	Tervszerű és mindenre kiterjedő értékvédelem.	-	Jegyző, Főépítész Hi.: 2004
E.4.	Zöldterületi koncepció elkészítése.	Döntés született róla, de még nem készült el.	Egységes és környezetbarát zöldterület gazdálkodás.	-	Jegyző, Főkertész. Hi.: 2003
E.5.	Zöldterületi kataszter létrehozása.	Nincs pontos információ a zöldterületeinkről.	Pontos tények birtokában jobban tervezhető fenntartásuk, fejlesztésük.	-	Jegyző, Főkertész. Hi.: 2004

TERMÉSZETVÉDELEM					
F.1.	A tervezett természetvédelmi területek védelmének létrehozása	A tervezett területek értékei veszélyben vannak	Lehetőség a védelemre. Szakszerű védelmi előírások	3 500.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2005
F.2.	A meglévő természetvédelmi területek hiányzó kezelési terveinek elkészítése	Szakszerű a védelem hiánya	Szakszerű a védelem	2 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2005
F.3.	Ökoturisztikai jelzőrendszer évenkénti felújítása	A turisták olyan helyekre tévednek, ahol nem megengedett	Ellenőrzött és szabályszerű mozgás a területeken	Évente 1 000.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: folyamatos
F.4.	A természetvédelmi területek rongálásainak helyrehozatala	A területek műtárgyait használhatatlan-ná teszik	A műtárgyak használhatóvá tétele a turisták számára.	Évente 1 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: folyamatos
F.2.	A Ligeti táj rehabilitációjának elkezdése	Élővilága pusztul, ökológiai egyensúlya felbomlott	Ökológiai egyensúly helyreállítása, fenntartható használat	Évente 10 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2008
F.5.	A természetvédelmi területek ismertetési programja.	Nem ismerjük értékeinket.	Az értékeink nagyobb megbecsülése.	Évente 1 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi vezető Hi.: folyamatos
F.6.	Ökofolyosó pótlásának vizsgálata	A déli területek beépítése elzárta a vízparttól az állatvilágot.	Ökofolyosó kialakítása a vízpart és a közeli erdők között, Újra lehetőség nyílik az állatok vándorlására.	2 000-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2005

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS					
G.1.	Hulladéklerakó élettartam hosszabbítása, regionális lerakó létesítése	A jelenlegi lerakó rövidesen megtelik	Hulladék lerakási probléma megoldása.	A tervektől függ.	Regionális feladat, a régió bevonásával
G.2.	A városi kommunális rendelet kiegészítése a szelektív gyűjtéssel kapcsolatban.	A rendelet hiányos.	Rendeletileg szabályozott szelektíven gyűjtött hulladékok, veszélyes anyagok.	-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Főmérnök Hi.: 2004
G.3.	Lakossági veszélyes hulladék gyűjtésének kiszélesítése.	Nem a megfelelő mértékben kiterjedt	Kevesebb veszélyes anyag semmisül meg ellenőrizhetetlenül.	Évente 2 000.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: folyamatos
G.4.	Szelektíven gyűjtött anyagok újrahasznosításának megoldása	A szelektíven gyűjtött anyagokat nem teljesen hasznosítják	Újrahasznosítás, és a folyamat jobb megtérülése.	Bevétel várható.	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Főmérnök Hi.: 2004
G.5.	Papírgyűjtés újraindítása az önkormányzati intézményekben.	Papír különgyűjtése abbamaradt.	Újrahasznosítás, és a folyamat jobb megtérülése.	Bevétel várható.	Jegyző, GESZ, GAMESZ vezetői. Hi. 2003
G.6.	Használtelem-gyűjtés kiszélesítése az iskolákra és az önkormányzati intézményekre.	A lehetőség adott, de csak az iskolák élnek vele	Kevesebb veszélyes anyag semmisül meg ellenőrizhetetlenül.	Évente 2 000.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: folyamatos
G.7.	Szelektív hulladékgyűjtési kampány.	A lehetőség adott, de nem élnek vele széles körben.	A rendszer megismerése, újrahasznosítás, és a folyamat jobb megtérülése.	Évente 2 000.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: folyamatos
G.8.	ISO 14 001 KIR rendszer kialakítása az iskolákban és az önkormányzati intézményekben	Ez a legelterjedtebb környezetvédelmi elvárásokat kielégítő rendszer	EU által elfogadott környezetirányítás	5 000.- pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Oktatási Osztályvezető Hi.: 2008
G.9.	Hulladékudvar létrehozása.	Törvény írja elő	Teljesebb lesz a hulladékok szelektíven gyűjtésének és újrahasznosításának lehetősége.	Vállalkozási alapon	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2005

ZAJ ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELEM					
H.1.	A forgalmas utak zajossági alapon való korlátozásának terve	Lakosságra veszélyes túllépések vannak.	Csendesebb forgalom.	Tervezés 2 000.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.:2005
H.2.	Zajtérkép készítésének befejezése.	Törvény írja elő	Zajtérkép felhasználása a városfejlesztésben, forgalom szabályozásban.	5 000.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2005
H.3.	Koncepció kialakítása a zajos szórakozóhelyeinek telepítése és működése terén.	A szórakozóhelyek konfliktust okoznak	Egységes rendszer kialakítása.	-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Főépítész, Főmérnök, Hi.: 2004

SUGÁRZÁS ELLENI VÉDELEM					
I.1.	Lehetőség biztosítása építőanyagok sugárzás mérésére	Rádioaktívan szennyezett építőanyagok érkehetnek Vácra	Sugárzásveszély kiszűrése	A megrendelő fizeti a költségeket	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi:Folyamatos

KÖRNYEZETBIZTONSÁG					
J.1.	Szmogriadó terv készíttetése	Szmog van a téli hónapokban. Törvény írja elő	Csökken a környezeti kockázat	5 000-pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2004
J.2.	Havária és árvízvédelmi terv készíttetése	Terv nélkül időt és energiát veszít a város.	Váratlan katasztrófaesetben gyors, hathatós reagálás.	-	Jegyző, Főmérnök Polgárvédelem Hi.: 2005
J.3.	Helyi környezetbiztonsági informatikai rendszer kiépítése (üzleti rendszer kialakításával és működtetésével)	Nincs rálátás a környezetbiztonságra.	Gyors és hathatós reagálás, elhárítás.	5 000.-pályázati úton	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető, Főépítész, Főmérnök, Hi.: 2005
J.4.	Program a lakóövezetek mellett lévő ipari üzemek kockázat csökkentésére.	A lakóövezetek egy része szomszédos az iparral. Törvény írja elő.	Nagyobb környezetbiztonság.	5 000.-a tulajdonosok bevonásával	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Tulajdonosok Hi.: 2004

ÁLTALÁNOS KÖRNYEZETVÉDELMI FELADATOK					
K.1.	A helyi környezetvédelmi rendelet megalkotása	A környezetvédelem nem megfelelően szabályozott	A rendeletnek megfelelő polgári magatartás, illetve a helyi bíróságokból befolyó bevételek.	helyi bírságból nyereség	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2004
K.2.	Helyi környezethasználati díjak kiszabása	A környezetet használó egységeket az új környezetvédelmi törvény értelmében környezethasználati díj fizetésére lehet kötelezni	A környezethasználati díjat környezetvédelmi finanszírozásokhoz lehet felhasználni, illetve a Környezet-védelmi Alap képzéséhez	bevétel várható	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi.: 2005
K.K.	Tiszta környezetről szóló lakossági pályázati rendszer kidolgozása	A lakosságot ösztönözni kell az esztétikus környezet létrehozása érdekében	A lakosság elé jó példát lehet állítani, ösztönző, tiszta környezet létrehozásához	2 500.-	Jegyző, Környezetvédelmi Vezető Hi: 2004 és folyamatos
K.4.	Környezetvédelmi alap működtetése.	Van, de nem működtetik.	Vannak olyan keretek, melyek csak a segítségével üzemeltethetők.	Bevételi lehetőség.	Jegyző, Pénzügyi Osztályvezető Hi.: 2004
K.5.	Települési környezetvédelmi tanács létrehozása, a civil és szakmai szervezetek bevonásával.	Nincs információ-áramlás, nincs lehetőség a város segítségének igénybevételére.	Hatékonyabb környezetvédelmi tevékenység.	-	Környezetvédelmi Tanácsnok. Hi.: 2004

A fenti települési környezetvédelmi program a Környezetvédelmi Törvény rendelkezései szerint véleményezésre megküldésre kerül a környezetvédelmi hatóságnak (Közép Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség) a szomszédos önkormányzatoknak, és a Megyei Önkormányzatnak.

Mivel a program széles körű adatgyűjtésen és a civil szervezetek-, illetve környezetvédelmi szakemberek véleményein, javaslatain alapul és a település hosszú távú környezeti életét írja le, ezért

szükségesnek tartjuk azt minél több helyen megismertetni és a véleményt megfogadni. Fontosnak tartjuk az anyag civil és szakmai szervezetekkel, valamint lakossági fórum keretében a város lakosságával való megismertetését és elfogadtatását a környezetvédelmi törvény előírásának megfelelően.

ZÁRSZÓ

Jelen környezetvédelmi program, ha magunkévá tesszük, biztosítja városunk számára a környezetvédelmi problémák megoldását, a környezetszennyezés megelőzését, a fenntartható fejlődés biztosítását és a társadalmi tudatosság kialakítását a környezetvédelem terén.

Bízunk benne, hogy a programban szereplő célok és feladatok megvalósítása lehetővé teszi azt, hogy a majdan felnövő ifjú generációk előtt ne kelljen szégyenkezünk az ősi indián bölcsélet kapcsán:

„A Földet nem ősainktől örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.”

Vác Város Települési Környezetvédelmi Programját a rendelkezésre álló adatok alapján készítették:

Kristóf Krisztina és Bíró György

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani azon váci fiataloknak, akik azokban a pillanatokban is erőt és hitet adtak munkánkhoz, amikor már-már mi is a felnőttek közönyével tekintettünk a megoldandó feladatok felé.

Köszönjük

Vác, 2003. június

IRODALOMJEGYZÉK

1. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. Törvény
2. ÁNTSZ Budapest Fővárosi Intézete Közegészségügyi kémiai laboratóriumi osztály szakvélemény
Vác városának levegőszennyezettségi helyzetéről a város öt pontján gyűjtött minták gázkromatográfiai, atomabszorpciós és levegőkémiai vizsgálatainak alapján
2003. január 10.
3. Bio-Kalibra Környezetvédelmi Szolgáltató Bt.
Környezeti zajvédelmi tanulmány Vác - belváros közlekedésből eredő zajterheléséről
2001. október-november
4. Göncöl Alapítvány
Vác város külterületének természeti állapotfelvétele és fejlesztési javaslatok
1997.
5. Göncöl Társaság Gaia Munkacsoport
A Gombás-patak torkolatánál elhelyezkedő ártéri erdőfolt természetvédelmi értékei és megvédésének lehetőségei
Átfogó jellemzés és rendezési javaslat
1990. október
6. ENVICOM Tervvázlat kidolgozása a Gombás-patak szennyezettségének megszüntetése érdekében
Budapest, 1994. április
7. Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség
Pest megye környezeti jellemzői
Budapest, 1993.
8. Pagony Táj- és Kertépítész Iroda
 - A váci Liget fenntartási és fejlesztési terve
Budapest, 1999.
 - Ökológiai folyosó Fejlesztési Koncepció
Gombás-patak, Felső-Gombás -patak
2000. december

9. Pest Megyei Terület-, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.
Pest megye zöldfelületgazdálkodási koncepciója
Budapest, 1996. Május
10. Moser M., pálmái Gy.: A környezetvédelem alapjai
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
11. Nemzeti Környezetvédelmi Program
Az Országgyűlés 83/1997. (IX.26.) OGY határozata
12. Naturaqua Környezetvédelmi Tervező és Szolgáltató Kft.
Duna-Dráva Cement kft. Teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálat
Budapest, 2002. május
13. Teampannon / Horváth Benő
A váci Ligeti-tó és környezetének ökológiai funkcióinak feltárása, rehabilitációs
javaslata
Első-második rész
Miskolc, 1998., 1999.
14. Vác a XXI. század küszöbén
CEBA Kiadó
Budapest, 2001.
15. Vác Város Egészségképe
2001. március
16. Vác város Környezetvédelmi és Természetvédelmi Koncepciója
2000. március
17. Vác város Zöldterületi Koncepciója
1999.
18. Zöld Könyvek 1996-98.

Valamint „A környezeti állapot változása 1990-2000 között Vácott” 2000.

